БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№147 (5039)
Воскресенье
Июлиин 21
1946 он
Сэн 20 мүнгэн

Мүнөөдэр манай республикын столица—Улан-Удэ городто физкультурнигүүдэй парад болохонь. Энэ парадта городууд ба хүдөө районуудай олон физкультурнигүүд хабаадалсажа, өөһэдынгөө шадабари, мэргэжэл ба хүсые харуулханъ.

Физкультура болбол манай залуушуудай һанаха юумэнь мүн. Физкультурна хүдэлмэриие эрид һайжаруулхын түлөө урагшаа!

...ймагай нютагай ажаүйлэдбэридэ анхаралаа ехээр хандуулха

...жалшан арадай ажабайдалай ...ээе улам саашадань һайжа...ха хэрэгтэ Коммунистическэ ...ти ба Советскэ Правительствын ...э тон ехэ анхаралые үдэрһөө ...тэ табидаг байна. Энэ анхара... манай ороной арад болбол түү... шэнэ Сталинска табанжэлэй ...б соо эли тодоор хаража байна. ...нэ гайхамшагта түсэбэй ёһоор ...оромнай улам саашадаа һалба...хүгжэхэ ба советскэ хүнүүд бү...культурна ба баян шанга шадал... боложо ажаһууха болоно.

...нэ ороноймнай бүхы ажахын һал...инуудтал адли шэнэ Сталинска ...нжэлэй түсэбөөр аймагуудай ба ...өө нютагуудай ажаүйлэдбэриин ...баринууд саашадаа хүг...гдэхэ ёһотой юм. Манай ...публикын аймагууд һүүлэй ...нүүдтэ нютагай ажаүйлэд...иин, промкооперациин һалба...уудые эмхидхэжэ эхилһэн байна. ...н аймагуудай түрүү промкомби...ууд, эдеэ-хоолой комбинадууд ...он промартельнүүд үйлэдбэриин ...н амжалтануудые туйладаг бо...хой.

...элэнгын аймагай пищекомбина... коллектив хахад жэлэйгээ ...эдбэриин түсэбые 117,4 процент ...ргэһэн байна. Баргажанай ...артахи «Новый Путь» гэжэ ...мартель хадаа валова продукци ...галгынгаа июнь һарын түсэбые ...,5 процент, үргэн хэрэглэлэй эд ...аа үйлэдбэрилгынгөө түсэбые ...,1 процент дүүргэжэ, шэнэ Ста...нска табанжэлэй түрүүшүүлэй рес...бликанска Хүндэлэлэй Доскада ...гдэһэн байха юм.

Республикын зарим аймагуудта ...тагай ажаүйлэдбэриин, промкоо...рациин һалбаринууд һайнаар хү...лмэрилһэн байна гэбэшье, мүн ...эд олон аймагуудай ажаүйлэд...риин һалбаринууд —промартель...үд, комбинадууд ба бусад мүнөө...р хүртэр хэлэшэгүй муугаар хү...лмэрилжэ байна.

Зэдын аймагай промкомбинат, ...еэ-хоолой комбинат ба промар...ль болбол үнгэрһэн табан һара соо ...н муугаар хүдэлмэрилөө. Аймагай ...омкомбинат 5 һарынгаа түсэбые ...2 процент, эдеэ-хоолой комбинат ...2 процент, Ждановай нэрэмжэтэ ...омартель 33,4 процент дүүргэһэн ...айха юм. Дээрэхи комбинадуудта ...ери хогшолойнь бүридхэл айхаб...р муугаар ябуулагдана. Мүнгэ ...ргашалгань хатуу журамтай ...олгогдоогүй байна. Промкомбина...ай хүдэлмэришэд мүнөө хүртэр ур...ахи гурбан һарынгаа салин хүлһэ ...баагүй байха юм. Тиихэтэй хамта ...жалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, бүрид...эл ба эмхидхэлые һайжаруулха хү...дэлмэриие тус һалбаринуудай хү...тэлбэрилэгшэд, партийна, комсо...мольско организацинууд үнэнтөөр ...толгойлжо шадаагүй байна.

Мүн тэрэшэлэн Кабанскын, Яруу...ын, Закаменай ба бусад аймагуу...дай промкомбинадууд, эдеэ хоолой ...комбинадууд ба промартельнүүд ...энэ оной түрүүшын хахад жэлэй ...түсэбые баһал дүүргэжэ шадаагүй.

Дээрэхи баримтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, аймагай гүйсэдхэхэ комитедүүдэй хүтэлбэрилэгшэд ба ВКП(б)-гэй айкомууд болбол өөһэдынгөө аймагай нютагай ажаүйлэдбэриин һалбаринуудай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай болото хүтэлбэри үгэхэһөө байтагай, харин эдэ һалбаринуудта тохеолдоһон тэсэшэгүй муу байдалые усадхахын түлөө ямаршье хэмжээ абадаггүй байһыень элирхэйлэн харуулна.

Зэдын аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Хамаганов, тэрэниие ажаүйлэдбэриин талаар орлогшо нүхэр Хайдуков ба мүн дээрэ хэлэгдэһэн бусад аймагуудай гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, тэдэнэрые ажаүйлэдбэриин талаар орлогшонор болбол тон һаяын үдэрнүүдтэ өөһэдынгөө аймагуудай нютагай ажаүйлэдбэриин һалбаринуудай бүхы хүдэлмэриие наряар шалгажа, тэдэнэрэй хүдэлмэридэ байгаа дутуу дундануудые түргэнөөр усадхаха уялгатай болоно.

Аймагуудай нютагай ажаүйлэдбэриин урда эгээл харюусалгатай ба шиидхэхы хаһа саг тулажа ерээ. Түрүүшын хахад жэл соо гаргаһан дутуу дундануудаа усадхажа, хоердохи хахад жэл соо жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилхэ уялгатай байна. Комбинадууд ба промартельнүүд болбол түүхэй эдлэлэй базануудые түсэбэй ёһоор байгуулха, мастерскойнуудые нээжэ үйлэдбэриингөө һалбариие үргэдхэхэ, үргэн хэрэглэлэй эд бараа болон эдеэ-хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлхэ хэрэгтэ болото хубилалта гаргахань шухала.

Промкомбинадууд хүдөө нютагуудта шухала хэрэгтэй тэргэ, зэмсэг, стол, стул, кирпиисэ, извеско болон бусад хэрэгсэлнүүдые нютагай түүхэй эдлэлэй база дээрэ үндэһэлэн тон элбэгээр бүтээн гаргаха арга боломжотой гээшэ. Эдээниие шанар һайнтайгаар ба химда үнэтэйгөөр бүтээхэ ябадал шухала байна. Овощно ба бусад тарилгануудай харууһалгые һайжаруулха, үбһэ сабшалгые саг хаһа соонь үнгэргэхэ ба элдэб жэмэс түүлгые һайнаар эмхидхэхэ ябадал хадаа шухала зорилгонуудайнь нэгэн болоно.

Мүн тэрэшэлэн аймагуудай нютагай ажаүйлэдбэриин газарнууд болбол ВКП(б)-гэй айкомуудай ба аймгүйсэдкомуудай туһаламжатайгаар эрхим дүршэлтэй хүдэлмэришэдые —кадрнуудые бэлэдхэхэ, социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ниитэ хүдэлмэришэдэй дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие һайнаар ябуулха ба хүдэлмэришэдэй ажабайдалые һайжаруулха уялгатай.

ВКП(б)-гэй айкомууд ба аймагуудай гүйсэдхэхэ комитедүүд болбол аймагай нютагай ажаүйлэдбэридэ анхаралаа ехээр хандуулха ёһотой. Нютагай ажаүйлэдбэриин шэнэ хүгжэлтын түлөө урагшаа!

КОМСОМОЛЕЦУУД БА ЗАЛУУШУУДАЙ АМЖАЛТАНУУД

Гүрэнэй заводой хүдэлмэришэдэй коллективэй дунда комсомольско залуушуудай бригаданууд ажалай бүтээсээр, эмхидхэл ба ...варшам гуримаараа тодоор шалгаржа байна.

Заводой дэргэдэхи ВЛКСМ-эй комитет болбол һаяхан бүхы бригаданууд хоорондохи социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаба. Тиин, комсомольско-залуушуудай 50 бригаданууд хахад жэлэй турша соо жэлэйнгээ ажалай даалгабариие дүүргэбэд.

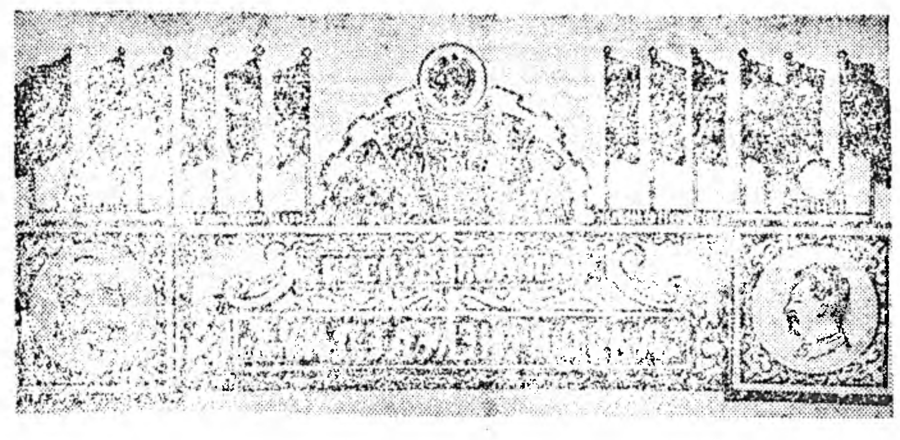
Нүхэр Кузнецов гэгшын хүтэлбэрилжэ байгаа цехтэ хүдэлмэрилдэг эрхим бригадир нүхэр Баландинай комсомольско залуушуудай бригада июнь һарын ажалай даалгабариие 562 процент дүүргэһэн байха юм. Мүн тэрэшэлэн бригадирнууд Бердников, Шкляр гэгшэдэй бригаданууд үнгэрһэн һара соо дүрбэн һарын даалгабаринуудые дүүргэһэн байна. Мүнөө эдэ бригаданудай олонхи члендүүд үдэр бүриндэ ажалай бүтээсые 1000 гаран процент хүртэр дээшэлүүлдэг болобо.

Үргэн хэрэглэлэй эд хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг ба хүдөө ажахын машинануудай частьнуудые үйлэдбэрилдэг цехнүүдтэ хүдэлмэрилжэ байгаа бригадануудай дунда нүхэд Жабин ба Мухтарулин гэгшэдэй бригаданууд жэшээтэ һайн амжалтануудые туйлаа.

ВЛКСМ-эй комитедэй заседани дээрэ, үнгэрһэн хахад жэлэй ба июнь һарын дүнгүүдые гаргахада нүхэр Кузнецовэй цехтэ хүдэлмэрилжэ байгаа 20 гаран залуушууд комсомолецууд хахад жэлэй турша соо хоер жэлэй нормонуудые дүүргэһэн байба. Ажалай бүтээсые гайхамшагтайгаар дээшэлүүлһэн эрхим комсомолецууд нүхэд Анохин, Полохин, Мухтарулин гэгшэдэй түрүү дүй дүршэлнүүдые бүхы комсомолецуудай шадабари болгоһон ябадал хадаа гаргаһан продукциин шанарые һайжаруулха, үнэ сэнгыень химдаруулха хэрэгтэ нилээд ехэ үүргэ эзэлһэн байна.

Мүнөөдэр гүрэнэй заводой эдир залуушууд болбол бүгэдээрэн табанзуутан ба мянгатан болхобди гэжэ уялга абаа. Тиихэтэй хамта олон станок дээрэ хүдэлмэрилхэ ябадал үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэбэ.

ВЛКСМ-эй заводской комитет болбол үнгэрһэн һарын дүнгүүдые тодорхойлхо зуураа заводой коллективэй дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ нүхэр Баландинай бригада илажа гараа гэжэ тоолоод, тэрээндэ заводской комитедэй дамжуулгын Улаан туг үгэхэ гэжэ шиидхэбэ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Областной комитедэй бюро болбол ажаүйлэдбэриин, зам харилсаанай хэлхеэ-холбооной предприятинууд ба республикын МТС-үүд болон колхозуудай 1946 оной июнь һарын түсэб дүүргэлтын дүнгүүдые гаргажа, удаадахи предприятинууд, МТС-үүд, колхозуудые Сталинска шэнэ табанжэлэй түрүүшүүлэй республиканска „ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДОСКАДА" бэшэхэ гэжэ тогтообо гэбэл:

СҮХЫН МТС—директорынь Ц.Н. Найданов, партийна организациин секретарь И.В. Бадашкеев.

САЯНТЫН МТС—директорынь С. П. Танхасаев, партийна организациин секретарь Е. П. Сергеева.

ЖИРИМСКЭ МТС—директорынь В.В. Тупикин, партийна организациин секретарь И. П. Патракин.

СЭЛЭНГЫН МТС—директорынь А.В. Кузьмин, партийна организациин секретарь П.Б. Ангаров.

КАБАНСКЫН МТС—директорынь И.П. Маслов, партийна организациин секретарь В. Т. Урнышев.

ХЭЖЭНГЫН МТС—директорынь И.А. Игнатьев, партийна организациин секретарь П. И. Понамарев.

КУРБЫН МТС—директорынь Д.А. Воробьев, партийна организациин секретарь И.А. Шляхов.

ХОРИИН МТС—директорынь И.Д. Далбаев, партийна организациин секретарь Цуриков.

СЕЛЕНДУМСКЭ МТС—директорынь В. Г. Будаев, партийна организациин секретарь И. В. Алексеев.

ХОРИИН АЙМАГАЙ «ДРУЖБА» ГЭЖЭ КОЛХОЗ—түрүүлэгшэнь Екимовский.

ИВОЛГЫН АЙМАГАЙ ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗ—түрүүлэгшэнь Д. Д. Дамбаев.

БАЙКАЛО—КУДАРЫН АЙМАГАЙ МАЙ 1-эй НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗ — түрүүлэгшэнь Т. Д. Сычев.

БАЙКАЛО-КУДАРЫН АЙМАГАЙ «СОВЕТ БАЙКАЛЬЦЕВ» ГЭЖЭ КОЛХОЗ—түрүүлэгшэнь В. Ф. Казаков.

2000 центнер үбһэ һүрилбэ

ТОРИ. (телефоноор абтаба). Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз үбһэхуряалгада аймаг соогоо түрүүлэн ороод, сабшалга ба һүрилэлгые үндэр темптэйгээр ябуулжа байна. Июлиин 18-ай мэдээгээр, энэ колхоз 368 гектар сабшаад, 2000 центнер эрхим шанартай үбһэ һүрилөө.

«Улаан Номто» колхоз үбһэхуряалга ба силос даралгые саг болзор соонь эхилээ юм. Һаяын үдэрнүүдтэ 164 гектар үбһэ сабшажа, 480 центнер һүрилһэн байна. Социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон сенокосилкын машинистнууд, тармууршад ба гар хажууршад үбһэ сабшаха даалгабаряа үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэд.

Гэбэшье, Молотовой нэрэмжэтэ колхоз үбһэхуряалга, силос даралга ба набшаһата тэжээлнүүдые бэлэдхэхэ хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр ябуулна. Тиимэһээ энэ колхоз унжагайрһан ябадалаа энэ гэһээр усадхажа, адуу малдаа элбэг ехэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ түрүүшүүдтэл адли эршэмтэйгээр оролсохо уялгатай.

Манай „Бурят-Монголой Үнэн" газетын соносхоһон конкурс

„Бурят-Монголой Үнэн" газетын редакци болбол өөрынгөө газетэдэ хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд ба интеллигенциие олоор хабаадуулхын тулада, уран шүлэгүүд, дуунууд, рассказууд, очеркнууд ба новеллэнүүдые бэшэхэ ябадалые маша олон болгохын зорилгоор энэ оной июлиин 20-һоо декабриин 20 хүртэр тусхай конкурс соносхобо.

Тус конкурс хадаа арадай уранһайханай үүсхэлые улам ехээр хүгжөөхэ ба дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ туһалха зорилгые табихатаяа хамта, уран шүлэгүүд, дуунууд, рассказууд, очеркнууд ба новеллэнүүдые бэшэхэ ябадалда городой ба хүдөө нютагуудай эдибхитэниие—хүдэлмэришэд, колхознигууд, залуушууд, багшанар, һурагшад ба культурын гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые оло-олоор хабаадуулхые хараална.

Иимэдэ, манай газетын зүгһөө соносхогдоһон энэ конкурсда тон олоороо оролсохые хүндэтэ олон уншагшад,—Таанарые манай редакци уряална. Дооро конкурсын услови толилогдобо.

* * *

1946 оной июлиин 20-һоо декабриин 20 хүртэр үнгэргэгдэхэ „Бурят Монголой Үнэн" газетын Конкурсын условинууд.

1. „Бурят-Монголой Үнэн" газетын соносхоһон эрхим шүлэгүүд, дуунууд, рассказууд, очеркнууд ба новеллэнүүдэй конкурсда ажалшан үргэн олонниитые хабаадуулхаар хараалагдаһан ба арадай уранзохеолой ургаха ба хүгжэхэ яабадалда туһалха, газетын хүдэлмэришэн хүдөө бэшэгшэдэй эдибхитэниие олошоруулха гэһэн зорилготой байна.

2. Конкурсда хабаадагшад ямар темэнүүдээр бэшэхэ ёһотойб гэхэдэ, манай орондо социализмын илаһанай тухай, немецко-фашистска булимтарагшад ба японско империалистнуудые илаһан манай илалтын уг үндэһэнүүд тухай, советскэ патриотизм тухай, манай Эхэ орон тухай, Эсэгэ ороной арадуудай эб найрамдал тухай, Сталинска шэнэ табанжэлэй түрүү хүнүүд тухай асуудалнууд болоно. Конкурсда эльгээгдэхэ шүлэгүүд, дуунууд, рассказууд, очеркнууд ба новеллэнүүд хадаа өөрынгөө идейно удхын талаар манай республикын ажалшадые арадай ажахые һэргээн бодхоолгын ба хүгжөөлтын табанжэлэй түсэбые гүйсэдхэхэ ба үлүүлэн гүйсэдхэхэ хэрэгтэ зоригжуулха ёһотой байна.

3. Конкурсда эльгээгдэһэн уран зохеолнууд хэлэ ба стилиин талаар тодо ба хурса, сюжетнэ удхынгаа талаар һонирхолтой байха ёһотой.

4. Эрхим уранзохеолнуудай авторнуудые урмашуулхын тулада дооро дурсагдаһан шангууд тогтоогдобо:

а. рассказууд ба очеркнуудта—нэгэдэхи шан 1500 түхэригэй нэгэ шан.
хоердохи шан—1000-1000 түхэригэй хоер шан.

б. новеллэнүүдтэ нэгэдэхи шан —1000 түхэригэй нэгэ шан.
хоердохи шан—700-700 түхэригэй хоёр шан.

в. шүлэгүүд ба дуунуудта нэгэдэхи шан—500 түхэригэй нэгэ шан.
хоердохи шан—300—300 түхэригэй хоер шан.

5. Конкурсда хабаадагша бүхэн өөрынгөө зохеолые „Бурят-Монголой Үнэн" газетын редакциин адресаар (г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26) „Конкурсдэ" гэжэ конверт дээрэнь гаршагтайгаар эльгээхэ ёһотой байна.

6. Конкурсын дүнгүүдые гаргалга ба шан олголго 1947 оной январиин 1-дэ болохо.

7. Конкурсда эльгээгдэһэн эрхим зохеолнууд „Бурят-Монголой Үнэн" газетэдэ толилогдохо ба тэдэнэртэ дээгүүр гонорар түлэгдэхэ байна.

„Бурят-Монголой Үнэн" газетын редакци.

Эрхим хонишодой эдибхитэй ажал

ХОРИ. Үдын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермые даагша нүхэр Ц. Сундунов энэ жэлдэ 1110 хони түрүүлжэ 1142 хурьгадые абаад, хоролтогүйгөөр тэнжээжэ байна.

Тус фермын түрүү хонишод нүхэд Х. Жамьянова, 230 хониһоо 237 хурьга, Д. Митыпова 230 хониһоо 236 хурьга, Ц. Цыренова 151 хониһоо 164 хурьга хүлеэжэ абаад, бултыень элүүр энхээр тэнжээһэн байха юм.

Мүнөө эдэнэр хаража байһан хони ямаадаа улам саашань олошоруулха, тэдэнэй ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ, һү тушааха ба нооһо хайшалха түсэбүүдые заатагүй дүүргэхэ хүсэлэнтэйгөөр эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр ажаллажа байна.

Комбайнуудые мэргэжэлтэй кадрнуудаар хангаха

Таряа хуряалга хадаа хүдөө ажалай шиидхэхы зорилго мүн. Тэрэниие һайн бэлэдхэлтэйгээр, саг соонь хуряажа абабал, гүрэнэйнгөө урдахи уялгые түргэн дүүргэхэ, мүн ажалта үдэртөө элбэг ехэ таряа талха абаха байһамнай мэдээжэ. Ургаса хуряалгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө комбайнернууд ба тэдэнэрэй туһалагшанар тухай анхарал табиха хэрэгтэй.

БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын мэдээгээр, мүнөө жэлэй таряахуряалгада 618 комбайн ябаха байна. Республикын бүхы МТС-үүдээр 523 комбайнернууд бии, тэрэнһээ гадна хүдөө ажахые механизацилха һургуулинуудта 91 хүн комбайнернуудай курсада һурана. Комбайнернуудай туһалагшад 430 хүн бии. Мүн тэрэшэлэн МТС-үүдэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн комбайнернуудай туһалагшадай курсада 267 хүнүүд һургагдажа байна.

Дээрэ дурсагдаһан тоонуудһаа тобшолол хэбэл, таряа хуряалгые угтан, шэнэ механизаторска кадрнуудые һурган гаргаха ябадал юрэнхыдөө республика соо гэмгүй үнгэргэгдэжэ байна.

Хэрбээ, МТС-үүдэй комбайнернуудай тооное тус тусгаар абаад харабал, зарим МТС-үүд кадрай талаар ехэхэн мэгдэлтэй байнад. Тиимэһээ эдэ МТС-үүдэй комбайнууд комбайнернуудай дутуу дээрэһээ боложо таряахуряалгын үедэ миин байхын аюулда орохо байна. Жэшээлхэдэ, республикын 17 МТС-үүдтэ аяар 57 комбайнернууд дутуу байна. Бага-Куналейн МТС-тэ—8, Баргажанай МТС-тэ—6, Окино-Ключевскэ МТС-тэ—5, Кяхтын МТС-тэ —5 комбайнернууд дутуу.

Мүн Бичурын, Эгэтын, Курбын, Ново-Брянска, Гашейн, Саянтын, Суулгын МТС-үүдтэ 3—3 комбайнернууд дутаха байна. Эдэ МТС-үүд хүдөө ажахые механизацилха һургуулинуудта саг болзор соонь хүнүүдые ябуулжа һургаагүй дээрэһээ мүнөө комбайнернуудаар дутаха ябадалда ороһон байна.

Баргажанай МТС (директорынь нүхэр Сосновский) 7 комбайнернуудаар дутуу байбашье кадрнуудые һургаха курсада гансахан хүниие эльгээбэ. Мүн Бага-Куналейн МТС-тэ (директорынь нүхэр Вильмов) 14 комбайнернууд хэрэгтэй байгаа гэбэшье тус МТС хүдөө ажахые механизацилха һургуулида 6 хүниие эльгээһэн байна.

Кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ хойрогоор хандаһан ябадалһаа боложо, энэ жэлдэ комбайнернуудые бэлэдхэхэ түсэб дүүрээгүй. 120 хүнүүд хүдөө ажахые механизацилха һургуулинуудта һураха аад, мүнөө 91 хүн һуража байна.

ВКП(б)-гэй зарим айкомууд, тэдэнэй кадрнуудые эрхилхэ таһагууд болбол комбайнын паркые мэргэжэлтэдээр хангаха ябадалда хайша хэрэгээр хандана. Мехкадрнуудые бэлэдхэхэ һургуулида хүнүүдые саг болзор соонь ябуулжа, комбайнуудай, агрегадануудые кадраар дүүрэн хангаха тушаа МТС-эй директорнүүдһээ эрилтэ хэнэгүй.

Илангаяа, ВКП(б)-гэй Бичурын, Курумканай, Заиграйн, Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн ба бусад айкомууд энэ асуудалые анхаралдаа ёһотоор абаагүй.

Мүн тэрэшэлэн зарим МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд 1945—1946 оной һуралсалай жэлдэ МТС-үүдэй механизаторска кадрнуудые бэлэдхэхэ ба мэргэжэлыень һайжаруулха тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Обкомой 1945 оной сентябриин 26-ай тогтоолые дүүргээгүй һууһаар.

Тус шиидхэбэриин ёһоор энэ оной июниин 1-һээ эхилжэ, МТС-үүдэй дэргэдэ комбайнернуудай туһалагшадые бэлэдхэхэ курса эмхидхэгдэхэ байгаа. Гэбэшье, Баргажанай, Үшөөтэйн, Итанцын Ехэ-Кударын МТС-үүд мүнөө хүртэр энэ курснуудые эмхидхэжэ шадаагүй. Суулгын, Сэлэнгын, Закаменай, Бургалтайн ба Хамнигадайн МТС-үүд мүн баһа кадрнуудые бэлэдхэхэ түсэб таһалдуулһан байна.

Тиимэһээ эдэ МТС-үүдэй директорнууд нүхэд Сосновский, Перевалов, Николаец, Дмитриев, Дашиев ба бусадһаа дээрэ дурсаглаһан шиидхэбэриие хэзээ дүүргэхэбтэ гэжэ асуумаар байна. Эдэнэр хуряалгын кампанида хэрэглэгдэхэ кадрнуудые бэлэдхэхэ тушаа анхаралаа хэзээ хандуулха юм?

ВКП(б)-гэй айкомууд ба БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство эдэ МТС-үүдэй директорнүүдые гуримда оруулжа, таряа хуряалгын эхилтэр комбайн бүхэнөө комбайнероор ба тэрэнэй туһалагшаар хангахые уялгалха ёһотой.

ВКП(б)-гэй айкомуудай кадрнуудые эрхилхэ таһагууд болбол МТС-үүдэй комбайнернууд ба штурвальнануудаар ямараар хангагдаһан тухай ойрын үдэрнүүдтэ шалгаха ба тоо бүридхэл хэхэ уялгатай.

Мүнөө хүдөө ажахые механизацилха һургуулинуудта хүнүүдые һургажа бэлэдхэхэ ябадал таһалдашоод байна. Тиимэһээ МТС-үүдтэ дутаһан кадрнуудые Улаан Армиһаа бусажа ерэһэн хуушан мэргэжэлтэдһээ хүсөөхэ байна.

Тэрээнтэй хамта, комбайнернуудай туһалагшадые бэлэдхэхэ курсануудые ойрын үдэрнүүдтэ эмхидхэхэ, мүн тэрэшэлэн өөрынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхэ комбайнернуудта курсануудые эмхидхэхэ шухала. Эдэ курсануудай һуралсалай программые таряа хуряалга хүртэр дүүргэхээр хараалха, мүн тэрэшэлэн һуралсалай хойноһоо саг үргэлжын шалгалта хэхэ, курсануудай занятиие тодорхойгоор зохеогдоһон расписаниин ёһоор, практическа хүдэлмэритэй холбодуулан үнгэргэхэ шухала.

И. ЩЕКОТОВ, ВКП(б)-гэй Обкомой кадрнуудые эрхилхэ таһагай хүдөө ажахын кадрнуудай секторые даагша.

Зүүн районууд ургаса хуряалгын урда тээ

Манай ороной зүүн зүгтэнь—Заволжьедэ, Уралда, Сибири ба Хойто Казахстанда хоер-гурбан недели болоод байхада таряа хуряагдажа эхилхэнь. Эндэ шухалын шухала орооһото культура мүн болохо хабарай шэниисын диилэнхи хубинь байдаг.

Зүүн районууд СССР-эй таряа талханай балансда ехэ үүргые саг үргэлжэ эзэлдэг байгаа, теэд мүнөө жэл урда талын ба центрын зарим районуудта зохистой бэшэ сагай уларил тогтожо бии болоһон дээрэһээ, зүүн районуудай удхашанарынь улам дээшэлнэ: эндэ баян ургаса хүлеэгдэжэ байна, тэрэниие эмхитэйгээр, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха хэрэгтэй.

Казахска ССР-эй Семипалатинска, зүүн Казахстанска, Павлодарска, Каргандинска ба Кокчетавска областьнуудай газартаряалангай хүдэлмэрилэгшэд, агрономууд ба колхознигууд мүнөө жэлэй ургасые һүүлэй 25 жэл соо эгээл үндэр байһан 1938 оной ургасатай адлишаг байна гэжэ тоолоно. Мүн Алтайска ба Красноярска хизаарнуудта, Новосибирск, Омск ба Сибириин бусад областьнуудта ургасын байдал баһал һайн байна.

Зүүн районуудай эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигууд, МТС ба совхозуудай эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэд үнгэрөөшэ хабар алдар солотойгоор ажаллаа һэн. Тарилга үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ ороходоо һайнаар ба түргэнөөр үнгэргэгдөө. Сагай уларилай зохистой байһан ябадал ургасын хүгжэлтэдэ һайнаар нүлөөлөө. Теэд, мүнөө хүдөө ажахын жэлые айхабтар эмхитэйгээр, большевистскэ еһоор эмхидхэгдэһэн хуряалгаар түгэсхэхэ хэрэгтэй байна.

Баян ургасатай жэлнүүдтэ орооһоной гээгдэл зүүн районуудта ехээр гарадаг байһаниинь үнгэрэгшэ жэлнүүдэй ажал дээрэһээ элитэ байна. Гээлтэ гаргалга—мүнөө үедэ гэмтэ ябадал болохо гээшэ. Хуряалгын эхилхэ хүртэрхи үдэр бүхэниие нарин нягта гэгшээр ашаглахын тулада ба хуряалгын хүдэлмэринүүдые эршэтэйгээр бэлэдхэхын тулада хэрэглээ һаа, зүүн тээхи хүдөө ажахын хүдэлмэришэд гээлтэ гаргахагүй. Хабарай амжалтануудаар һанаагаа амарха бэшэ, харин баян ургаса хуряалгада тохеолдохо бэрхэшээлнүүдые дабахаар—тиимэ шуумгайгаар бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

Хамагай түрүүндэ хуряалгын машинануудай заһабариие эрид түргэдхэхэ хэрэгтэй. Зүүн районуудай газартаряалан ехэ гээшээр механизировалагдаһан байна. Алтайска ба Красноярска хизаарнуудта Новосибирск ба Омск областьнуудта ургасын гурбанай хоер хуби шахуунь комбайнаар хуряагдаһан байха еһотой. Гэхын хамта, заһабари үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Сибириин дээрэ дурсагдаһан газарнууд ба областьнуудта, мүн Чкаловска областьдо июлиин 10 хүртэр комбайнуудай хахадһаа үсөөниинь заһагданхай. Казахска ССР-эй Павлодарска областьдо комбайнуудай гурбанай нэгэ хубинь заһагданхай. Заһабариин темпые шангадхаха ба поли дээрэ гаргагдаха машинануудай шанарынь нарин нягтаар шалгаха ябадалые хангаха хэрэгтэй. Мастерскойнуудай хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө ажалай харюусалга ба ехэ удхашанарые эдэ үдэрнүүдэй турша соо илангаяа хүсэтэйгөөр ойлгохо еһотой байна. Комбайн бүхэниие бүхы сезон соо таһалдалгүйгөөр ажаллуулхаар—тиимэ эрхим һайн заһабари хэхэ хэрэгтэй.

Заһабариие түргэнөөр ба һайн шанартайгаар түгэсхэхэ гээшэ ороной манай зүүн районуудай советскэ ба партийна организацинуудай үмэнэ байһан нэгэдэгээр зэргын зорилго мүн. Хоердохи зорилгонь—агрегат бүхэндэ үндэр үйлэдбэриие туйлаха, комбайнер бүхэнөөр сезонойнь даалгабариие гүйсэдхүүлхэ ба үлүүлэн гүйсэдхүүлхэ ябадалые туйлаха.

Энэнэй урда тээ хадаа Сибиридэ, Заволжье ба Казахстанда нютагай, хүтэлбэрилэгшэд энэ зорилгые хүсэдөөр шиидхэжэ шададаггүй һэн. Комбайнернуудай олонхинь бага зэргын бүтөөсэ туйладаг байһан баримта илангаяа тэсэшэгүй байна. Недондо жэлдэ 15 футтэй комбайн бүхэн Чкаловска областьдо сезон соо арайхан лэ гэжэ 119 гектар хуряагаа гэхэ гү, нормынгоо гурбанай хоер хубиие гүйсэдхэһэн байгаа гэжэ «Известия» газетэ мэдээсээ һэн.

Иимэ гээгдэлые саашадаа тэсэжэ болохогүй. Советскэ гүрэн хадаа газартаряалангые түрүү техникээр зэбсэгжүүлхэдээ, тэрэ техникые шадабаритайгаар, техническэ эрдэмтэйгээр, бүтээсэтэйгөөр хэрэглэхын тулада, колхознигуудай ажалые хүнгэдхэхэ ба хүдөө ажахын хүдэлмэри гүйсэдхэлые түргэдхэхын түлөө энэ хэрэгые табиһан байна. Техникые бодомжотой һайнаар хэрэглэхэ талаар зүүн районуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгаяа ойлгохо сагынь ерээ, машинно паркын бүтээсые үргэхэ саг тулажа ерээ. Бүхы комбайнернуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ хүртэр татажа, социалистическэ мүрысөөнэй бүхы хүсые энэ хэрэгтэ зорюулан элсүүлхэ хэрэгтэй. Хуряалга дээрэ мүрысөөе эмхидхэлгэ эгээл энэ зүүн районуудтахи баян ургасые гээгдэлгүйгөөр хуряан абаха ябадалдамнай биданэртэ туһалха байна.

Комбайн хадаа зүүн районуудта хуряалгын шиидхэхы машинань гээшэ, гэбэшье хуряалгын юрын зэр зэбсэгүүдые тоохогүй ябадал гаргажа болохо гэжэ энээн дээрэһээ ойлгожо болохогүй. Полинуудай гурбанай нэгэн хубиие морин жаткануудаар ба гараар хуряаха болоно.

Эсэсэй эсэстэ хүнүүд амжалтые шиидхэдэг байна. Эгээл тиимэ дээрэһээ ажалые эмхидхэл тухай мүнөө үдэр бодожо үзөөд, юумэ бүхэниие тоолохо, хуряалгын хүдэлмэриин үргэн фронтын олон тоото һалбаринууд дээрэ хүнүүдэй ямараар хубаагдажа табигдаһаниие шалгаха, хүн бүхэниие эгээл ехэ ашаг туһа үзүүлжэ шадаха ажалдань табиха шухала байна.

Хатаалгын хэрэгсэлнүүд тухай тусгаар хэлэхэ хэрэгтэй. Хуряалгын үедэ зүүн зүгтэ юрэ лэ түргэ түргэн бороонууд ородог. Энээн дээрэһээ орооһо таряан ехээр шиигтэдэг. Урданда хушалгатай токонуудые ба таряа хатааха газарнуудые хожомдожо бэлэдхэдэг ушар ехэ гээлтэнүүдтэ, орооһоной гэмтэхэ ябадалда асардаг байгаа. Иимэнүүд дутагдал хадаа таряа бэлэдхэлэй түсэбые гүйсэдхэлдэ нилээдгүй ехэ һаатална болодог һэн.

Теэд мүнөө жэлдэшье сагай уларил һайн һайхан байха гэжэ найдахаар бэшэл. Тиимэ дээрэһээ хушалгатай токонуудые бариха, хуушан зерносушилкануудые заһаха ба шэнэнүүдые бариха хэрэг бүхы колхозуудта ба совхозуудта шухала байна. Энэ болбол ажахы бүхэнэй хуряалгын түсэбэй онсо шухала хубинуудай нэгэниинь болоно.

Олонхи районуудта хушалгатай токануудые бариха ба мүнөө байгааша зерносушилкануудые заһабарилан һэргээхэ түсэбүүд бии. Гэбэшье, эдэ түсэбүүдэй ямараар гүйсэдхэжэ байһаниие хэншье мэдэдэггүй. СССР-эй Газаартаряалангай Министерствын управленинуудшье, нютагай газартаряалангай органуудһаа энэ талаар шухала мэдээнүүдые абажа мүнөө хүртэр шададаггүй байна.

Хуряалгын машинануудые заһабарилга, хуряалгын ажалай түсэбые зохеолго, хушагдамал токонуудые ба зерносушилкануудые заһабарилга—эгээл эдэ ажалнуудые зүүн районуудта тон лэ эмхитэйгээр ба эршэтэйгээр ябуулха шухала байна. Советскэ, партийна ба газартаряалангай органууд, МТС ба совхозуудай директорнүүд, колхозой хүтэлбэрилэгшэд ургаса хуряалгые хүсэд бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө ба таряа хадалгые үргэн фронтоор ба бүхы зэр зэбсэгүүдээр ябуулхын түлөө бүхы хүсэеэ гаргаха уялгатай байнад.

Зүүн районуудай хүтэлбэрилэгшэд мүнөө нилээд ехэхэн экзамен—шалгалтада орохонь. Колхозууд ба совхозуудай полинууд дээрэ ургуулагдаһан баян ургаса заатагүй дүүрэнээр ба гээлтэгүйгөөр хуряагдаһан байха еһотой. Колхознигууд—олониитые, МТС ба совхозуудай хүдэлмэришэдые энэ шухалын шухала зорилгые жэшээтэ һайнаар гүйсэдхэхэ хэрэгтэ эмхидхэеэ, колхозууд ба совхозууд бүхэнөөр таряа бэлэдхэлэй түсэбые хүсэд гүйсэдхэхэ хэрэгые хангая!

(«Известиин» 16-ай түрүү бэшэгһээ).

ССР Союз-ай Министрнүүдэй Советдэ

III. 1945 он соо искусство ба литературын талаар гайхамшагта хүдэлмэринүүдые хэһэнэй түлөө Сталинска шангуудые олгохо тухай

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь июлиин 2-ой, 6-ай, 7-ой, 14-нэй ба 16-най номернуудта).

ССР Союзай Министрнүүдэй Советэй тогтоохонь хадаа: 1945 он соо искусство ба литературын талаар гайхамшагта хүдэлмэринүүдые хэһэнэй түлөө Сталинска преми олгохо:

А. Хүгжэм

I. Хүгжэм-Зүжэгэй ба дуунай томо томо зохёолнууд (оперо, балет, оратори, кантата)

100 мянган түхэригэй хэмжээтэй НЭГЭДЭХИ шатын шан

1. **Прокофьев** Сергей Сергеевичтэ, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада—«Золушка» гэжэ баледэй түлөө.

50—50 мянган түхэригэй хэмжээтэй ХОЕРДОХИ шатын шангууд

1. **Капп** Эуген Артуровичта, Эстонско ССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада—«Үһөгөө абалгын галнууд» гэжэ оперын түлөө.

2. **Караев** Карада, **Гаджиев**, Ахмедтэ—«Вэтэн» («Эхэ орон») гэжэ оперын түлөө.

II. Томо томо инструментальна зохёолнууд

100 мянган түхэригэй хэмжээтэй НЭГЭДЭХИ шатын шангууд

1. **Ковалевский** Дмитрий Борисовичто, Москвагай П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ гүрэнэй консерваториин профессортэ, пианистда.

2. **Мясковский** Николай Яковлевичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада, Москвагай П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ гүрэнэй консерваториин профессортэ—виолончелэй оркестртэй суггаа наадаха концертын түлөө

50—50 мянган түхэригэй хэмжээтэй ХОЕРДОХИ шатын шангууд

1. **Лятошинский** Борис Николаевичта, Украинска ССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада, Киевскэ гүрэнэй консерваториин профессортэ—Украинска квинтедэй түлөө.

2. **Мурадели** Вано Ильичтэ—№ 2 нүүдээр наадаха сонато-фантазиин түлөө.

III. Бага формын зохёолнууд

100 мянган түхэригэй хэмжээтэй НЭГЭДЭХИ шатын шангууд

1. **Сиридов** Георгий Васильевичта—триогой түлөө.

50—50 мянган түхэригэй хэмжээтэй ХОЕРДОХИ шатын шангууд

1. **Гнесин** Михаил Фабиановичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада, профессортэ—фортепиано ба струннэ инструментнүүдээр наадаха сонато-фантазиин түлөө.

2. **Блантер** Матвей Исааковичта—«Балканска одо мүшэнүүдэй доро», «Холын харгы замда», «Минии инаг басаган», «Фронт шадарай ой соо» гэһэн дуунуудай түлөө.

3. **Книппер** Лев Константиновичта—струннэ оркестрээр наадаха серенадын түлөө.

IV. Концертно наадалгын түлөө

100—100 мянган түхэригэй хэмжээтэй НЭГЭДЭХИ шатын шангууд

1. **Александров** Александр Васильевичта, СССР-эй арадай артистда, дирижерто.

2. **Игумнов** Константин Николаевичта, РСФСР-эй арадай артистда, Москвагай П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ гүрэнэй консерваториин профессортэ, пианистда.

50—50 мянган түхэригэй хэмжээтэй ХОЕРДОХИ шатын шангууд

1. **Свешников** Александр Васильевичта, РСФСР-эй арадай артистда, дирижерто.

2. **Чернецкий** Семен Александровичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада, профессортэ, дирижерто.

3. **Пакуль** Эльфрида Яновнада, Латвийска ССР-эй габьяата артисткада, дуушада.

Б. Уран зурагууд

100—100 мянган түхэригэй хэмжээтэй НЭГЭДЭХИ шатын шангууд

1. **Налбандян** Дмитрий Аркадьевичта—И. В. Сталинай портредэй түлөө.

2. **Пластов** Аркадий Александровичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада—«Үбһэ сабшалан», «Таряа хуряалган» гэжэ картинануудай түлөө.

50—50 мянган түхэригэй хэмжээтэй ХОЕРДОХИ шатын шангууд

1. **Богородский** Федор Семеновичто, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада—«Ами наһаяа үгэһэн геройнуудта алдар соло» гэжэ картинын түлөө.

2 **Верейский** Георгий Семеновичто—советскэ культурын ажал-ябуулагшадай хэдэн олон портредүүдэй түлөө.

В. Уран хүрэг

100—100 мянган түхэригэй хэмж... НЭГЭДЭХИ шатын шангу...

1. **Мухина** Вера Игнатье... СССР-эй арадай уран зура...—академик А. Н. Крыловой ... портредэй түлөө.

2. **Николадзе** Яков Ивано... Грузинскэ ССР-эй арадай уран... раашада—Грузинскэ поэт гү... гэн ухаата Чахрухадзегэй х... портредэй түлөө.

50—50 мянган түхэригэй хэмж... ХОЕРДОХИ шатын шангу...

1. **Бучетич** Евгений Викторо...—Армиин генерал И. Д. Черн...скиин хүрэг портредэй түлөө.

Г. Архитектура

50—50 мянган түхэригэй хэмж... ХОЕРДОХИ шатын шангу...

1. **Щусев** Алексей Викторо... академиктэ, **Горбачев** Николай ... сильевичта, Техническэ наукан... кандидадта, Майзель Сергей Ос...вичто, РСФСРэй наукын габ... ажалябуулагшада, профессо... **Яковлев** Борис Ивановичто, ... хүрэгшэдэ, **Федотов** Николай ...ловичта, конструкторто—В. И. Л...нэй мавзолейн дотоодые архите...раар шэмэглэһэнэй түлөө.

Д. Театрально-драматиче... искусство

100—100 мянган түхэригэй хэмж... НЭГЭДЭХИ шатын шангу...

1. **Горчаков** Николай Михайло...та, РСФСР-эй искусствын габь... ажал-ябуулагшада, режиссе... **Болдуман** Михаил Пантилейм...вичто, РСФСР-эй габьяата артис... **Боголюбов** Николай Иванови... РСФСР-эй габьяата артистда, ...бов Александр Николаеви... РСФСР-эй арадай артистда, **Гото...цев** Василий Васильевичта, РСФ... эй габьяата артистада—Москв... М. Горькиин нэрэмжэтэ Ленинэй ... Ажалай Улаан Тугай орденто, С...-эй художественно Академиче... театрта харуулһан «Үһан сэр... офицер» гэжэ зүжэгэй түлөө.

2. **Хорава** Акакий Алексееви... СССР-эй арадай артистда, **Вас**... Акакий Алексеевичтэ, СССР-эй а...дай артистда, **Давиташвили** Ге...гий Михайловичта, Грузинскэ СС...эй арадай артистда—Тбилиссэй ... Руставелиин нэрэмжэтэ Лени... орденто Гүрэнэй драматиче... театрта харуулһан «Агуухэ го...дарь» гэжэ зүжэгэй түлөө.

50—50 мянган түхэригэй хэмжээт... ХОЕРДОХИ шатын шангууд

1. **Лобанов** Андрей Михайлови...—РСФСР-эй искусствын габья... ажал ябуулагшада, режиссер... **Малюгин** Леонид Антоньевичто др...матургда, **Орданская** Лариса Ром...новнада, артисткда, **Якут** Всеволо... Семеновичтэ, артистда—М. Н. Е...моловой нэрэмжэтэ Москвагай др...матическа театрта «Хуушан нүхэ...» гэжэ зүжэг табиһанай түлөө.

2. **Михоэлс** Соломон Михайлови...та, СССР-эй арадай артистд... **Зускин** Вениамин Львовичто РСФС... эй арадай артистда **Тышлер** Алек...сандр Григорьевичтэ, Узбекскэ ССР... эй искусствын габьяата ажал-ябу...лагшада, Москвадахи Гүрэнэй Ев...рейска театрта «Фрейлехс» гэж... зүжэг табиһанай түлөө.

Е. Оперно искуство

100 мянган түхэригэй хэмжээтэй НЭГЭДЭХИ шатын шангууд

1. **Хайкин** Борис Эммануйловичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада, **Преображенская** Софья Петровнада РСФСР-эй арадай артисткада, **Степанов** Владимир Павловичта, РСФСР-эй габьяата артистда, **Шлепянов** Илья Юльевичта, РСФСР-эй габьяата артистда, **Дмитриев** Владимир Владимировичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада—Ленинградай С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Ленинэй орденто Гүрэнэй оперо ба баледэй Академическэ театрта харуулһан «Орлианска басаган» гэжэ зүжэгэй түлөө.

50—50 мянган түхэригэй хэмжээтэй ХОЕРДОХИ шатын шангууд

1. **Гулакян** Армен Карапетовичта, Армянска СССР-эй арадай артистда, **Тавризиан** Михаил Арсеньевичтэ, Армянска ССР-эй арадай артистда, **Тальян** Шара Мкртычевичта, Армянска ССР-эй арадай артистда—Ереванай А. Спендиаровай нэрэмжэтэ Ленинэй орденто Гүрэнэй оперо ба баледэй театрта табиһан «Хоердугаар Аршак» гэжэ зүжэгэй түлөө.

(Үргэлжэлэлынь хожомой номерто гараха)

Тарилгын хойноһоо эмхитэйгээр харууһалга—үндэр баян ургаса абаха нүхэсэл мүн

Орооһото культурануудай ургаса абалгые гектар бүриһөө 12 центнер болгохоор Сталинска шэнэ табанжэлэй түсэб соо хараалагдана. Тиимэһээ энэ табанжэлдэ ургасые дээшэлүүлхэ зорилго түрүүшын ээлжээндэ табигдаха байна. Тарилга хэһэнэй һүүлээр таряа хуряалгын эхилтэр поли дээрэ айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха еһотой. Зарим колхозуудай ба газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол тус хүдэлмэриие тоодоггүй байна. Энэнь ехэхэн алдуу эндүү мүн гээшэ.

Мүнөө бүхы тарянай хойноһоо харууһалга хэхэ шиидхэхы үдэрнүүд ерээ. Тарилгын талмай дээрэһээ буртаг үбһэ саг болзор соонь түүбэрилжэ, ряд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ, орооһото культурануудые тариһан полиие саг үргэлжэ сэбэр байлгажа шадаа һаа, манай колхозууд хадаа үндэр баян ургаса туйлажа шадаха байһаниинь элитэ.

Тиибэ ябашье, республикын олонхи колхозуудай, аймагай газартаряалангай таһагуудай, МТС-үүд, партийна ба советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол үндэр ургасын түлөө бодото тэмсэл ябуулха талаар тон харюусалгагүйгөөр хандажа байха юм. Жэшээлхэдэ, Бичурын аймагай хүтэлбэрилэгшэд хадаа тарилгын хойноһоо харууһалга хэхэ хүдэлмэриие тон хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ. 33 мянган гектар газар дээрэ прополко хэхэ байһан аад, июлиин 5-ай мэдээгээр арайхан гэжэ 11 мянган гектарта хээд байна. Хартаабха тариһан 207 гектар талмайһаа 100 гектарынь буртаг үбһэнһөө сэбэрлэгдээд байха юм. Овощно культурнуудай поли дээрэһээ буртаг үбһэ түүбэрилхэ хүдэлмэри оройдоошье эхилээдүй байһаар.

Тус аймагай сахарна заводто зорюулагдаха еһотой сахарна свеклые һайнаар харууһалха тушаа Бичурын аймагайхид юушье хээгүй байна. Энэ культурые һайнаар ургуулха, тэрээнэй хойноһоо саг үргэлжэ харууһалга хэхэ талаар аймагай газарай таһагай, МТС-эй ба сахарна заводой специалистнар баһал бага хүдэлмэри хэнэ. Мянган гектар сахарна свеклын талмайһаа 325 гектарынь элдэб хоротондо эдюулхэһээ гадна, агротехникын заабариие хазагайруулжа тариһан дээрэһээнь, 100 гектар свекла мүнөө хүртэр газар дээрээ ургажа гараагүй зандаа.

Үрһыень гүнзэгыгөөр һуулгаһан дээрэһээ Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхоздо таригдаһан свекла бүримүһэн хосорбо. Свердловэй нэрэмжэтэ ба „Коминтерн" колхозуудта сахарна свекло тарихаар бэлдэгдэһэн газар уһалагдаһанайнгаа һүүлээр 10—15 хоног дэмы хэбтэбэ. Тэрээнэйнгээ һүүлээр тэрэ газарай хүрьһэнэй бүхы дээрэ хаташаһан хойно тарилга хэхэдэнь, тэрэнь мүнөө хүртэр ургажа гараагүй байха юм. Теэд, аймагай газарай таһагай ба сахарна заводой специалистнар энэ газарые баһа дахин уһалха тушаа ямаршье хүдэлмэри эмхидхээгүй байшоо. Ингэжэ шалгалта хээгүй дээрэһээнь энэ полинууд дээрэ хүдөө ажалай хоротон ехэ лэ олон бии болобо. Энээнтэй нэгэшье колхоз эмхитэй тэмсэл хэжэ шадаагүй байна.

Прибайкальска аймагай Сталинай, Орджоникидзын нэрэмжэтэ ба „Красный партизан", Тарбагатайн аймагай „Гигант", „Искра", Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта, Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ (Коленово), „Майн 1" колхозуудта таригдаһан овощно культурануудай талмайнууд буртаг үбһөөр дарагдашоод байна. Теэд, аймагай газартаряалангай таһагай ба МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд болбол энэ полинууд дээрэ ургаһан буртаг үрмэдһэнүүдые түүбэрилүүлхэ тушаа ямаршье эмхидхэлэй хүдэлмэри хэнэгүй.

Кяхтын аймагай Киранска сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ, „Улаан Субуктуй", Энгельсын нэрэмжэтэ колхозуудай тариһан тарянай газар сабшалан халалангаһаа ямаршье илгаагүй болтороо үбһэ ногооогоор дарагдашанхай. Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз болбол 1200 гектар таряалантай байһан аад, буртаг үбһэ түүбэрилхэ тухай энэ гэхэ мүртэй хүдэлмэри хэнэгүй. Тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд хадаа энэ хүдэлмэридэ арай гэжэ 12 хүнүүдые гаргаад, һанаагаа амаршаһан байха юм.

Тэрэшэлэн Яруунын аймагай колхозуудаар буртаг үбһэ түүбэрилхэ хүдэлмэри баһал эмхидхэгдээгүй. Буртаг үбһэндэ даруулагдаһан 8000 гектар орооһото культурануудай талмайһаа оройдоо 1900 гектарынь сэбэрлэгдээд байна. Кабанскын аймагта 7000 гектарһаа 1850 гектарта прополко хэгдээ. Нэрлэгдэһэн хоер аймагуудта овощно ба хартаабхын талмайнуудые буртаг үбһэнһөө сэбэрлэхэ ябадал үшөө эхилэгдээгүй байһаар зандаа. Мүн тэрэшэлэн Түнхэнэй ба Хориин аймагуудай колхозуудаар тарилгын талмайнууд дээрэһээ буртаг үбһэ түүбэрилхэ хүдэлмэри мүнөө хүртэр эмхидхэгдээгүй байһаар байна. Тус аймагуудай газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хүдэлмэриие тоодоггүй гү, али хэрэгсээдэггүй заншалтай байна.

Дээрэ нэрлэгдэһэн аймагуудай хүтэлбэрилэгшэдһээ үндэр ургасын түлөө ямар тэмсэл хэжэ байнат гэжэ асуухада, бодото юумэ хэгдээгүй байна гэжэ һэнгэргүйгөөр харюусадаг байна. Теэд, эдэ хүтэлбэрилэгшэд хадаа хабарай тарилга дээрэ туйлаһан зарим нэгэн амжалтануудаараа һанаагаа амаршаһан байна гээшэ.

Тэрээнһээ гадна, тарилгын талмайнууд дээрэһээ буртаг үбһэ сэбэрлэхэ тушаа тэмсэл хээгүй байхаһаа гадна, зарим аймагуудай колхозууд тарилгаяа уһалха талаар юушье хэнэгүй. Илангаяа үрьһэнэй участогуудые, сахарна свеклын тарилгые болон овощно культурануудай тарилгые уһалха бүхы аргатай байбашье һаа, нилээд олон колхозууд энэ хүдэлмэриие тоодоггүй ба орхижорхиһон байха юм.

Прибайкальска аймагай Сталинай ба Чкаловай нэрэмжэтэ колхозууд, Тарбагатайн аймагай „Красная заря" колхоз, Байкало-Кударын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд һубаг канава сэбэрлэжэ, тарилгын газар болон овощно культурануудые уһалха талаар юушье хэдэггүй байхань саашадаа тэсэмээр бэшэ байна.

Бороо хурын хомор ба таряа уһалга хэгдэдэггүй дээрэһээ олонхи аймагуудай таряалангай газарнууд хатажа байна. Ушар иимэһээ һубаг канава һэргээн бодхоожо, тарилгын талмайе заатагүй уһалха хэрэг угаа шухала болоно. Аймагай газартаряалангай таһагууд ба МТС-үүдэй агрономууд болбол энэ шухала хэрэгые эмхидхэхэ тушаа ехэхэн хүдэлмэри хэхэ үүргэтэй байна. Тарбагатайн, Бичурын болон бусад аймагуудай колхозуудаар тарилгын хойноһоо харууһалга хэхэ хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэһэниинь эли болобо. Тус аймагуудай олонхи колхозуудта тарилгын хойноһоо харууһалга хэхэ бригада болон звенонууд боһотоор эмхидхэгдээгүй байха юм. Хэрбээ эндэ тэндэ эмхидхэгдэһэн байгаашье һаань, хүдэлмэриие гуримшуулха болон ажал хүдэлмэриень зүбөөр эмхидхэхэ талаар баһал юушье хэгдээгүй байна. Эдэ аймагуудай газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэд юу хаража, юу хүлеэжэ һууна гээшэб?

Тарилгын хойноһоо еһотой нарин харууһалга хээгүй колхозууд үндэр баян ургаса туйлажа шадахагүй байһаниинь элитэ болоно. Гэхэтэй хамта, хабарай тарилгын үедэ хэһэн ажал хүдэлмэринь дэмы хосорхо байна.

Республикын аймагуудай партийна ба советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол ойрын хэдэн удэртэ тарилгын талмай дээрэһээ буртаг үбһэ түүбэрилхэ болон таряа ба овощно культурануудые уһалалга хэхэ хүдэлмэридэ олон хүнүүдые элсүүлжэ, үндэр баян ургаса туйлаха дүүрэн нүхэсэл бии болгохо үүргэтэй.

Һубаг канавтай колхозууд, тэрээнээ түхэреэн сүүдхэ соо хэрэглэхэһээ гадна, гар уһалалга колхоз бүхэндэ хэхэ ябадалые эмхидхэхэ еһотой. Тарилгын талмайнууд дээрэ хүдөө ажалай хортоной бии болоо һаань, тэрэ дары хэмжээ абажа, таршаа хорхойе арилгаха еһотойбди. Тэрээнһээ гадна, колхоз бүхэндэ тарилгын хойноһоо харууһалга хэхэ тусхай бригада болон звенонуудые эмхидхэжэ, тэндэ дүй дүршэлтэй колхознигуудые табиха угаа шухала байна.

Тарилгын хойноһоо харууһалга хэхэ колхознигуудай дунда агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулхаһаа гадна, үндэр баян ургас туйлахын түлөө социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ партийна, советскэ болон газартаряалангай органууд ехэхэн хүдэлмэри хэхэ үүргэтэй. Мүн тарилгын хойноһоо харууһалга хэгшэдэй ажал хүдэлмэриие тон зүбөөр эмхидхэхэ еһотойбди.

В. ТЮМЕНЦЕВ,
БМАССР-эй Газартаряалангай Министрые орлогшо.

ПИОНЕРНҮҮДТЭ АЙЛШААР

...Березовка ошодог харгы... ...шинамнай хабатай түргэн ...на. Хүл дээрээ бодоод яба... ...энэр нэгэн үе хашасалдаг ...а, нэгэн үе тэмтэрэлдэн бэе таталсанабди. Үдэрэй ха... ...уража, үдэшын һэрюун һэб... ...жа байгаа һэн. Тиигэбэшье ...шагаар лэ шаража, бидэнэ... ...үүлүүлнэ. Тиин ой модоной ...уур хотирон ябаһаар шүргэ... ...һан хашаада ойртожо ма... ...ясообобди.

...ойромнай улаан галстук... ...пионер бии болоод, хайшаа ...най ехэ асууба.

...радхалай хүдэлмэришэд ба ...шадай хүүгэдэй лагерь хүр... ...бди. Тэрэ лагерь энэ гү?— ...ууба.

...лдаа.

...хүүгэд эндэ амардаг гү?—

...хүүгэд,—гээд, билэнэй саа... ...гэхэдэмнай һаатуулжа,— ...шоолгүйгөөр эндэ орожо бо... Би ошожо дуулгаад ерэ... ...эд тэрэ пионер гүйжэ ябаша... ...үхибүүдэй «мэдээлдэ» оро... ...хэлсэжэ бидэ энеэлдэнэбди. ...үй манай өйро үндэршэг ...нихан бэетэй буржыгаһан ...этэй, 18 шахуу наһатай ба... ...ожэ гарымнай бариба, тии... ...ита лагерай байра тээшэ ...ди.

...басагаяа тус лагерай аха... ...пионервожата Лилия Садов... ...гэжэ танибабди. Тэрэ хадаа ...хөөрэжэ энэ зунай хүүгэдэй ...а тухай иимэнүүд һонин ...дые дуулгаба: «Лагерьаа нээ... ...иимэшье үни болоогүйбди. ...айра байдалда түбхинэжэ, ...айнаар тааранхайбди. 130... ...онернүүд бии, тэдэнэр 3 от... ...лонхой.

...н дуугаар лагерай шугамда ...агуримаа тон зохидоор сахи... ...адаха, эдеэлхэ ба амарха саг тааруу зохидоор табигданхай. Тэрээнээ алдангүй дүүргэдэгбди. Пионерскэ таһагнай гоеогдонхой ба тэндэмнай ханын һонин гаража байдаг. Тиимэһээ хүүгэд энэ байдалдаа ехэ лэ дуратайнууд.

Баһа экскурсида гаража, пионернүүдээрээ ой модоор ябаһанаа ба спортивно наада наададагаа хөөрэбэ.

Шэрдэмэл уужам трибуна. Тэрээнэй дундань үндэр столбодо Улаан туг намилзана. Талмайн дунда «Бэлэн бай»—гэжэ бэшэгдэһэн лозунгиие уншабабди. Баһа газарта газарай ногоон хүрьһөөр арюуханаар бэшэгдэһэн «Хэзээдэ бэлэн» гэһэн пионернүүдэй шахаа тангариг харабабди. Тиигэһээр пионернүүдэй байрануудаар ба эдеэнэйнь гэрээр ябажа харабабди.

Эндэ үнэхөөрөөшье эмхитэй. Комнатадань сэбэрхэн, букет сэсэгүүд табяатай. Иимэ зохид жаяг заршамлань болон сэбэр байдалдань урмашажа, тэрээн тушаа лагерай начальник Варвара Николаевна Кабашеватай хөөрэлдэжэ һуутарнай, һургагша-хүмүүжүүлэгшэ Николай Павлович орожо танилсаад, «манай пионернүүдэй харуулха концертдэ ошыт»—гэжэ бидэниие уриба. Бидэнэр ехэ дуратай зубшөөгөөбди.

Хамта жараад пионернүүд «Яблочка» ба «Сад соо гү» гэжэ танецнуудые наадаба. 9—9 наһатайнууд Света ба Тамара хоер «Хүгшэнэй хоер галуун» ба Аля Котельникова «Рябина» гэжэ дуунуудые дуулабад. Донара Беляева «Вера Стрелочница» гэжэ шүлэг уран һайнаар уншаба. Тамара Капина ба Аля Котельникова хоер «Украинска» ба «Молдаванеска» гэжэ танецуудые солбон бэрхээр наадажа, бидэниие һонирхуулба.

Оройхон болобо. Пионернүүдтээ баяр хүргөөд, зунайнгаа амаралтада ба ерэхэ жэлэйнгээ һуралсалда ехэ амжалта туйлахыень хүсэжэ бусабабди.

Г. ЧИМИТОВ.

ЭРХИМ БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР УГТАХА

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1946 оной июлиин 9-эй тогтоолой ёһоор энэ он соо түмэрзамай, ремесленнэ училищинуудта ба ФЗО-гой һургуулинуудта нилээд олон эдир залуушууд татагдаха байна.

Мүнөө үедэ училищанууд ба хүдөө һургуулинуудта эдир залуушуудые татаха ябадал түлэб дундаа ябуулагдажа байна ФЗО-гой һургуулинуудта 16—17 наһатай хүбүүд, 16—17—18 наһанай басагадуул, ремесленнэ ба түмэрзамай училищануудта 14—15 наһанай хүбүүд, 15—16 наһанай басагадуул абтаха юм.

ФЗО ба училищануудта һурагшадые ооһоор хабаадуулха хэрэгтэ ажалшадай депутадуудай аймагуудай ба городуудай советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай байна. Мүн тиихэтэй хамта хүдөө нютагуудай партийна, комсомольско организацинууд эдир залуушуудые һуралсалнуудта эльгээхэ хэрэгтэ мэдээжэ үүргэ эзэлхэ болоно.

Партийна, советскэ организацинууд болбол эдир залуушуудай дунда эдэ һуралсалнуудай шухала удхашанар тухай ойлгуулламжын хүдэлмэриие үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ба үхибүүдые һуралсалда эльгээхэ ябадалда түхеэрэхэ хэрэгые һайнаар эмхидхэхэ ёһотой байна.

Улан-Удэ город дээрэ байгаа түмэрзамайхидай ба ремесленнэ училищанууд шэнэ һурагшадые угтаха хүдэлмэриие үргэнөөр дэлгэрүүлбэ. Гүрэнэй завод, Сэмбын фабрика, промкооперациин управлениин, Судна-заһабарилгын заводой дэргэдэхи һуралсалай байранууд һайнаар түхеэрэгдэжэ байна.

Мүн тиихэтэй хамта, дээрэ хэлэгдэһэн һуралсалнуудта эрхим һайн багшанарые бэлэдхэхэ, тэдэнэрэй заабариин шадабариие дээшэлүүлхэ, һуралсалай байрануудые хүсэд болбосон түхэл шарайтай болгохо ба ном хэрэгсэлнүүдые бүрин хүрэхээр бэлэдхэхэ ябадал шухала асуудалнуудай нэгэн болоно.

Аймагуудай гүйсэдхэхэ комитедүүд ба ВКП(б)-гэй айкомууд ФЗО ба ремесленнэ һуралсалнуудта эдир залуушуудые татаха хэрэгэй удхашанарые гансахан лэ эдир залуушуудай дунда ябуулха бэшэ, харин үхибүүдэй түрэлхидэй дунда жэшээтэ һайнаар ябуулха зорилготой байнад.

Республикын ажаүйлэдбэриин предприятинууд ба хүдөө ажахын һалбаринууд 1946 оной турша соо ФЗО-гой һургуулинуудта 600 эдир залуушуудые, ремесленнэ ба түмэрзамай һуралсалнуудта 1125 эдир залуушуудые хабаадуулха ёһотой юм.

Гэхэтэй хамта ажаүйлэдбэриин, зам харилсаанай предприятинууд болбол эдэ һургуулинуудһаа кадрнуудые угтан абахабди гэжэ һанаагаа амараад һууха ёһогүй. Тэдэнэрэй хүтэлбэрилэгшэд ба партийна, комсомольско организацинууд өөһэдынгөө предприяти бүхэн дээрэхи эдир залуушуудай дүршэл шадабариие дээшэлүүлхэ-техническэ һуралсалнуудые эмхидхэхэ ба мүн тэдэнэрэй политическэ ба ниитын эрдэмые дээшэлүүлхэ кружогуудые эмхидхэхэ уялгатай байна.

ФЗО ба ремесленнэ, түмэрзамай училищануудай хүдэлмэриие али бүхы талаарань дээдэ хэмжээдэ табиха ябадал шухала асуудалнуудай нэгэн болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БМАССР-эй габьяата багша Жана Дугарова/ И. Красавцевай фото.

30 жэл багшална

Хэжэнгын дунда һургуулида үни удаанай багшалһан Жана Дугаровае танихагүй хүн Хэжэнгын оршон тойрондо юрэ байхагүй. Мүнөө 60 наһатай буурал сагаан толгойтой болоо, гэбэшье залуугаар харагдана. Бүхы наһанайнгаа хахадые үхибүүдые үзэг бэшэгтэ һургаха хэрэгтэ зорюулаа. Энэ тон хүндэтэй ажалда 30 жэл хүдэлмэрилхэ зуураа, 800-гаад үхибүүдые үзэг бэшэгтэ һургажа гаргаһан, эрдэм ухаанай гайхамшагта гүн гүнзэгые шудалха хэрэгтэнь эхи табижа тэдэндэ үгэһэн байна. Теэд гансахан лэ үхибүүдые һургаад байгаа бэшэ, харин тэрэнэй үзэг бэшэгтэ һургаһан ехэ наһатан мүн лэ олон байха юм.

Жана Дугаровагай эгээн түрүүндэ үзэг бэшэгтэ танилсуулһан хэдэн олон хүбүүд басагад мүнөө дээдэ һургуулинуудые дүүргэжэ элдэб мэргэжэлтэд болонхой. Заримаиинь партийна, советскэ органуудта хүндэтэй ба харюусалгатай хүдэлмэринүүдые эрхилнэд. Тэрэнэй хүмүүжүүлһэн хүбүүд басагад Эсэгэ ороноо хамгаалха агууехэ дайнда хабаадалсан, баатарлигаар тэмсэһэнээрээ илгарһан байгаа. Хэдэн олон һурагшадань орденууд ба медальнуудаар шагнагданхай.

Жана Дугарова хүүгэдые һургахадаа тон шадабаритай. Һургуулида түрүүшынхеэ ерэһэн 7-8 наһатай хүүгэд тэрээндэ хоердохи эхэеэ олодог. Бага хүүгэдэй абари зан, заншал тон һайн мэдэхэ дээрэһээ, тэдээндэ яажа хандахаяа, тэдэнһээ хэдэн шэнээн эрилтэ хэхэеэ лаб мэдэдэг, энэнь хүүгэдые эршэмтэйгээр һургаха хэрэгтэнь гол шухала зүйлынь боложо үгэнэ. Хүүгэд багшадаа тон дуратай, хэлэһэн үгыень дүүргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдодог. Тиимэһээ багшын үгэһэн даабари саг соонь хододоо дүүргэдэг байна.

Гадна Дугарова гансахан лэ үзэг бэшэгтэ һургахые оролдодог бэшэ, харин хүүгэдые яажа һайнаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхаралаа табидаг юм. Тэрэнэй һурагшад һургуулидаа байхадаа, гэртээшье ерээд байхадаа жаяг заршамтай, хоорондоо тон эбтэй. Өөһэдһөө аха ба эгэшэ хүнүүдые хүндэлдэг байна.

Жана Дугарова олониитын хүдэлмэридэ тон эдибхитэйгээр хабаадалсадаг. 1925 онһоо манай большевистскэ партиин член юм. Хэжэнгэдэ сомоной соведэй бии болоһон сагһаа хойшо тэрэнэй депутат байна. Арад зоной дунда үзэг бэшэг усадхаха ябадалда тон эршэмтэйгээр хабаадалсахын хажуугаар, тэдэнэй дунда хододоо ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Эсэгэ ороноо хамгаалха агууехэ дайнай үедэ агитколлективэй ударидагшаар хүдэлмэрилһэн байна. Мүн һургуули дотор ябуулагдадаг олониитын хүдэлмэридэ тон эдибхитэйгээр хабаадалсана. Залуу багшанарта ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг, тэдэнэртэ 30 жэл багшалжа олоһон дүй дүршэлөө дамжуулдаг юм.

1939 ондо Жана Дугароводо «БМАССР-эй габьяата һургагша» гэһэн нэрэзэргэ олгогдоһон ба 1944 оной декабрь һарада «Хүндэлэлэй тэмдэг» гэһэн орденоор шагнагдаһан байгаа. 25 жэл багшалһандаа РСФСР-эй гэгээрэлэй Министерствоһоо тусхайта пенси абадаг. Теэд пенсидэ оробошье, наһан соогоо дурлаһан айхабтар хүндэтэй—үхибүүдые һургаха ажалаа орхеогүй. «Манай ургажа ябаа эдир залуушуудые һургажа, Эсэгэ орондоо үнэн сэхэ хүбүүд басагадые хүмүүжүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа үгэхэ би»,—гэжэ Жана Дугарова хөөрэнэ.

Жана Дугарова наһан соогоо һургажа гаргаһан үхибүүдээ мүнөө бултынь танидагшьегүй юм. Теэд, һурагшадынь буурал сагаан толгойтой багшаяа хэзээдэшье мартадаггүй, инаг дураар һанадаг.

Д. ДАМБИ.

Нэгэ фермын түрүүшүүл

Мухаршэбэрэй аймагай «Красный партизан» колхозой һүнэй-товарна фермын һаалишад өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, һү һааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байна, мүн 101 тугал бүрин бүтэн хүлеэн абаад, тобир тарганууудаар тэнжээжэ байна.

Түрүүшүүлэй тоодо нүхэд А. Брылеева, П. Калашникова ба А. Третьякова ороноод. Эдэ нүхэд тугалнуудаа нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээбэд.

Тус колхозой һүнэй-товарна фермэ болбол залуу малнуудые тэнжээхэ талаар аймаг соогоо түрүү фермын нэгэн болоно.

Үнеэдээ үдэртөө 3 дахин һаана

Тарбагатайн аймагай «Авангард» гэжэ хүдөө ажалай артелиин һаалишад үглөө эртэ, хахад үдэр ба үдэшын һэрүүндэ үнеэдээ һаана. Энээнэйнгээ ашаар һаалишад һү һаалгын талаар ехэхэн амжалтануудые туйлаба.

Жэшээлхэдэ, һаалишад нүхэд А. М. Гаврилова, У. М. Щербакова гэгшэд үдэрэй 9 литр һү үнеэн бүриһөө һаана.

Үдэртэ 3 дахин һаалга хэжэ, даалгабарита түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ бүхы арга боломжотой байна. Тус колхоз түсэбэй ёһоор 110 үнеэ һаажа, 88 мянган литр һү тушааха ёһотой байгаа. Гэбэшье, 125 мянган литр һү тушаахаар мүнөө жэлэйнгээ түсэбые «Авангард» колхозой хүтэлбэрилэгшэд хараална.

Б. ДЫМБРЫЛОВ.

Редакцида ерэһэн бэшэг

Анхаралаа табинагүй

...аршэбэрэй аймагай Суулгын ...ой Сталинай нэрэмжэтэ кол... ...ээрэ 66 наһатай Жигмэдэй ...гэжэ хүгшэн һуудаг. Энэ ...ай хоер хүбүүдынь Эсэгэ ...о хамгаалгын агууехэ дайнда ...алсажа наһа бараһан байна.

...гэһээр нилээд удаан саг үн... Мүнөө энэ хүгшэн гансаарха... ...һалха хараха хэншье үгы байна. Үнгэрөөшэ жэлэй на... ...нэ хүгшэн колхозойнгоо прав... ...дулаан гэр табюулжа үгэхые байгаа. Теэд колхозойнь хү... ...рилэгшэд тэрэ гуйлтаданьь хайша хэрэгээр хандажа, энэ хүгшэн үнгэрөөшэ үбэлые арбан тээшээ нүхэтэй арбагархан зунай гэр соо үнгэргэһэн байгаа. Нёдондо энэ хүгшэн хэлээ хэлээ нэгэ амбаар колхозһоо абажа, газаагаа асаруулһан юм. Теэд тэрэ амбааранЬ мүнөө болтор бодхоогдоогүй, модониинь бороо хурада норожо гажажа хэбтэнэ.

Иимэ юумэ партийно-комсомольско организацинуудай нюдэн дээрэ боложо байхадань, тэрээн тушаа анхаралаа табижа, ямаршье хэмжээ абадаггүй байхань гайхалтай.

Ж. ЦЫБАНОВ.

Бурят-Монгол арадай гэгээрэлэй хүгжэлтэ

...уехэ Октябрьска социалистическэ революциин урда тээ ...Россин ажалшан арадууд ...бэлигтэ һураха ба мүн тэ... ...лэн ажалаар хангагдаха бо... ...шархашье эрхэнүүдээ хаһаг... ...байгаа бэлэй. Урдань һур... ...нуудта баяшууд ба ноёдуу... ...хүбүүд басагад һурадаг бай... Арад зоной тон олонхи хүби... ...о ажалшадай үрэ хүүгэд ...эхин һургуулинуудта һу... тэдыгээр хизаарлагдадаг ...н юм.

...аанта Россида арад зоной 70 ...центнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй ...аа. „Иимэ зэрлиг орон, арад ...иинь ном бэшэгэй, эрдэм ба ...ээрэлэй талаар иимэ ехээр то... ...лэн дээрмэдүүлһэн орон Евро... ...о Россиһаа бэшэ нэгэншье ...егүй“ гэжэ Владимир Ильич ...ин 1918 ондо бэшэһэн юм.

...эрбээ арадай гэгээрэлэй хэрэг ...онда бүгэдэ дээрэнь абахада ...э байгаа гээшэ һаа, харин тэ... ...ай заха булангай арад ...ой ном бэшэг мэдэлгэ ...шье бага, харанхы мунхаг, ...гдэнги ба болбосон бэшэ бай... ...ай далайда эзэлэгдэжэ һууһан ...на.

...нэ халаа тиихэдэ хаанта заса... ...р эгээл ехээр дарлуулжа ба ...ажуулжа байһан хизаарнуудай ...гэн болохо мүнөө һалбаран хүг... ...жэ байгаа манай Бурят-Монгол... ...хабаадана.

...1899 ондо Иркутскэ губерниин ...Забайкальска областиин бүхы ...ргуулинуудта хамта 554 буря... ...уд һуража байһан юм. 1911 он... ...мүн лэ эдэ һургуулинуудта ...49 хүн һурадаг болоһон байна. ...зэг бэшэг мэдэхэ бурядууд 1897 ...ндо 20707 хүн гү, бүхы бурят зо... ...ой зүбхэн 8,4 процентнь болоно. ...эрэ байтагай тэдэнэй олонхинь ...най гэжэ букварь уншалаг бай... ...а юм. Одооной хүсэдбэшэ дун... ...а һургуули дүүргэгшэдтэй адли ...ашэнэй эрдэмтэй болоһон бурядууд зүбхэн 60 хүн байгаа.

Революциин урда тээхи Бурят-Монголой бүхы түүхэдэ гансахан хүн дээдэ эрдэмтэй боложо шадаһан байха юм. Тэрэ хадаа Доржи Банзаров байһан байгаа. Доржи Банзаров өөрынгөө тулай ехэ хурса оюун бэлигэй ба талантын ашаар 26 наһандаа суута Казанска университет дүүргээд, наукын кандидат боложо шадаһан байха юм. Үндэр дээдэ талантай залуу эрдэмтые хаанта засаг Зүүн Сибириин генерал-губернаторай дэргэдэ „тусхай даалгабариин“ чиновник болгожо эльгээһэн юм. Тэрэ хадаа эндэ хаанта засагай реакциин хүнэһэн боложо, трагическаар наһа бараһан байна. Хаанта засаг болбол иигэжэ арадай талантнуудые хашажа, хабшажа даран усадхадаг байһан юм.

Тиихэдэ арад зоной түрмэ гэжэ тоологдожо байһан Российска империин ажалшад ба мүн тэрэшэлэн бурят-монгол арадуудай эрдэм бэлигтэ һураха хүсэлэлтэй байгаашье һаа, тэрэнь тэдэнэртэ хүргэшэгүй бэрхэ хэрэг байһан юм.

Харанхы балар хүниие дарлаха мүлжэхэдэ тон бэлэхэн байха тула, олониитэ ажалшадай далайн дунда гэрэлэй туяае сасаруулха ябадалые хаанта засаг али болхоор һаатуулдаг байгаа.

29 жэлэй саада тээ иимэ байгаа.

„СССР-эй гражданинууд эрдэмдэ һураха эрхэтэй. Энэ эрхэ болбол бүгэдэ ниитын уялгата эхин һургууляар, дээдэ һургуулинуудые оролсуулан түлөөһэгүйгөөр һургаха ябадалаар, дээдэ һургуулиин һурагшадай тон олонхиие гүрэнэй стипендеэр хангаха системээр, һургуулинуудта түрэлхи хэлэн дээрэ һургаха ябадалаар заводууд, совхозуул, машинно-тракторна станцинуудта ба колхозуудта үйлэдбэриин, техническэ ба агрономическа хэрэгтэ түлөөһэгүйгөөр һургалга ажалшадта эмхидхэхэ ябадалаар хангагдадаг“ гэжэ эрдэмдэ һураха агууехэ эрхэ Сталинскэ Конституциин 121-дэхи статья соо соносхогдоһон байна, энэ хадаа манай орондо 1917 оной октябрьска байлдаануудта, Ленин-Сталинай агууехэ партиин хүтэлбэреэр, хүдэлмэришэд ба таряашадай шуһа мяхаар дайшалан абтаһан байна. Энэ агууехэ эрхые бурят-монгол арадууд СССР-эй бүхы арадуудтай хамта, агууехэ ород арадай хүтэлбэреэр социализмын түлөө героическа тэмсэл соо олоһон байна.

* * *

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ бурят-монгол арадай хүбүүд басагад аха дүүнэр болохо ород ба СССР-эй бусад арадуудай хүбүүдтэй хамта зэргэлэн ябажа, оронойнгоо эрхэ сүлөө, нэрэ хүндые ба бэеэ даанги байдалые немецкэ ба японско булимтарагшадһаа баатарлиг хатуу зориг тойгоор хамгаалһан байна.

Нүхэр Сталин өөрыгөө приказ соо Советскэ Союзай Герой генерал майор Балдыновай ба полковник Борсоевой сэрэгүүдэй гайхамшагта илалтануудые хэдэнтэ тэмдэглэһэн байна. Бурядай 2.500 сэрэгшүүл Советскэ Союзай орденууд ба медальнуудаар шагнагдаһан байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан 12 сэрэгшүүдтэ Советскэ Союзай геройн нэрэзэргэ олгогдоо.

Түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалистическэ Бурят-монгол арадай культура үзэгдөөгүй ехээр һалбаран хүгжэһэн байна. Мүнөө манай республика соо 31.011 һурагшадтай 463 эхин, 21.125 һурагшадтай 90 хүсэдбэшэ дунда ба 22.249 һурагшадтай 43 дунда һургуулинууд тоологдоно.

Бүгэдэниитын эхин һуралсал манай республика соо гүйсэд бэелүүлэгдээ. Мүнөө хүүгэдэй бүгэдэ ниитын долоон жэлэй һуралсалые ябуулха зорилго бэелүүлэгдэхэнь ойртоо.

Тэрээнһээ гадна республика дотор 10 техникум ба 3 дээдэ һургуулинууд бии. Тэдээндэ 2624 хүн һурана. Педагогическа зооветеринарна институдууд үндэр мэргэжэлтэй 1200 һургагшанар, зоотехнигүүд ба ветеринарна врачуудые бэлэдхэжэ гаргаа, тэдэнэй 500 үлүүтэйнь бурядууд байха юм. Хэдэн зуугаад бурядууд СССР-эй центральна городуудай дээдэ һургуулинууд ба техникумүүдтэ һурадаг ба тэндэһээ врачууд, инженернүүд, агрономууд, технигүүд ба дээдэ мэргэжэлтэй һургагшанар боложо бусадаг юм.

Хэдэн арбаад, зуугаад хүнүүд дээдэ һургуулинуудые дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр эрдэм ухаанай элдэб һалбаринуудта научна хүдэлмэри ябуулдаг байха юм. Жэшээлхэдэ, нүхэр Рампилова пединститудай директорээр, нүхэд Олзоев ба Санжиев паровозо-бүтээлгын заводой ба городской электростанциин инженернүүдээр нүхэд Семенова, Богомолова, Барлукова, Покровская, Дульбеев ба Шопхоев—врачуудаар, медицинскэ наукын кандидат нүхэр Раднаев областной больницын консультантаар, педагогическа наукын кандидат Пантуков, математическа наукын кандидат Хаглеев, түүхын наукын кандидат Убхунов—пединститудтэ хүдэлмэрилнэ.

Манай республика эрхим дээдэ мэргэжэлтэй ба талантгай уранзохёолшод, артистнууд, хүгжэмшэд ба уранзураашадаар олон юм. Жэшээнь, СССР-эй Верховно Соведэй депутат уранзохёолшо Хоца Намсараев, СССР-эй арадай артист, Г. Цыдепжапов, РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал ябуулагша Н. Балдано, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, БМАССР-эй габьяата артистка К-Языкова-Гомбоева, РСФСР-эй габьяата артистка Гендунова, БМАССР-эй габьяата артистка Петрова, БМАССР-эй габьяата артист Балдаков, композитор Аюшеев, РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал ябуулгаша уранзураагаша Сампилов ба бусад ороно.

Ехэ наһатан 100 процент шахуу ном бэшэгтэ һургагдаа Мүнөөшье элдэб кружогууд, үдэшын һургуули ба курсануудта хэдэн мянган хүн һуража байна гээшэ.

Арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ парти, правительство ба агууехэ Сталинай айхабтар ехээр анхарал оролдолгоо гаргадаг байһаниие манай республикын гэгээрэлэй хэрэгтэ хэдэн миллион мүнгэ һомолһон ябадал тон эли тодоор харуулна. 1946 ондо Бурят-Монгол АССР-эй арадай гэгээрэлэй хэрэгсэлдэ 45 миллион 94 мянган түхэриг һомологдоо. Энээнтэй дашарамдуулан урдын байдал хаража үзэбэл, 1913 ондо бүхы Росси дотор арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ II Николайн правительство зүбхэн 182 миллион түхэриг гаргашалһан байха юм.

Сталинска Конституци соо алтан үзэгөөр бэшэгдэһэн эрдэмдэ һураха эрхээ жаргалтай сэнгэлиг байдалтай бурят-монгол арадууд иимээр бэелүүлжэ байна.

* * *

Советскэ Бурят-Монгол өөрынгөө 23 жэлэй ойе ажаүйлэдбэри, хүдөө ажахы, наука ба культурын талаар бүри ехэ хүгжэлгэ туйлажа угтаба.

Немецкэ булимтарагшадта эсэргүүсэн советскэ арадай хэһэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай гал дүлэн соо Советскэ Социалистическэ республикануудай Союзай арадуудай ленинско-сталинска нангин хани-барисаан үшөө ехээр бүхэжөө. Советскэ Бурят-Монголой арад гүрэн түрын, ажахын ба культурын талаар туйлаһан амжалтынгаа түлөө, тэдэниие ударидан ябаһан ород арадай урда ехэхэн уялгатай. Бурят-Монголой арадууд Эхэ оронойгоо ба Ленин-Сталинай партиин хэрэгэй түлөө тэмсэжэ СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ шадахань лабтай.

Л. ТАРХАЕВ.

„Бурят-Монголой Үнэн“ газетын материалаар хэмжээ абтаба

«Ариг сэбэрые сахинагүй» гэжэ статья манай Бурят-Монголой Үнэн» газетын энэ оной июниин 15-най номерто гараһан байгаа. Энэ статьягай ёһоор шалган үзэхэдэ, тэндэ хэлэгдэһэн зүйлнүүд бултадаа тон зүб байна.

Хэлэгдэһэн дутуу дунданууудые усадхахын түлөө эрид хэмжээ абажа, мүнөө тус аймагай госсанинспекци ариг сэбэрые сахидаггүй аймагай центрэй столовые даагша нүхэр Сухаевта 150 түхэригэй штраф тохобо. Мүн дутуу дунданууудые усадхахынь түлөө тодорхой заабаринууд үгтэбэ, гэжэ манай редакцида Хэжэнгын аймагай райздрав мэдүүлбэ.

Манай республика дотор

Дээдэ һургуули дүүргэгшэдэй вечер болобо

Улан-Удын педагогическэ институдые дүүргэгшэдэй хүндэлэлэ зорюулһан педагогическэ институдай ба багшанарай институдай студентнэр таралгынгаа вечер июлиин 17-ой үдэшэ үнгэргэбэ.

Түс вечер дээрэ педагогическэ институдай директор нүхэр Рампилова болон дээдэ һургуули дүүргэгшэдые амаршалһан ба тэдэнэрэй түйлаһан амжалтын дүнгүүдые хөөрэжэ үгэбэ.

Улан-Удын дээдэ һургуулиие 24 хүн дүүргэжэ, һаяхан гараһан байна. Тэдэнэй тоодо 6 историгууд, 9 литераторнууд, 5 физигууд ба математигууд, 5 естествоведүүд дүүргэжэ гараһан байнад. Мүн тэрэшэлэн багшанарай хоер жэлэй институдые 24 хүн дүүргээ.

Историческэ факультедэй студентка нүхэр А. Ц. Бахина жэлһээ жэлдэ бүхы предмедүүдээрээ „5" гэһэн сэгнэлтэтэйгээр һурадаг байгаа. Мүн энэшэе жэл һүүшынгээ курсые дүүргэжэ гараха даа „5" гэһэн сэгнэлтэтэйгээр дүүргэбэ гэһэн диплом вечер дээрэ тэрээнэ барюулагдаба. Багша нарай институдай естественно-географическэ отделениин студентка нүхэр Московада шалгалтаа амжалтатай һайнаар дүүргэһэнэй түлөө байһа лэ от личнигай диплом барюулагдаба. Энэ вечер дээр эБМАССР-эй гэгээрэлэй министрые орлогшо нүхэр Филиппов, гүрэнэй экзаменационно комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Изагин, профессорско-преподовательско составһаа доцент нүхэр Тюшев ба бусад баяраа үгэ хэлэбэд.

Дээдэ һургуули дүүргэгшэд республикын һургуулинуудаар һалаар гарахань.

Б. ДЫМБРЫЛОВ.

Һайндэрэй бэлэдхэл

Июлиин 14-эй амаралтын үдэр Тарбагатайн аймагай центр дээрэ физкультурнигүүдэй һайн удэртэ бэлэдхэһэн спортивна мүрысөө болобо.

Мүрысөөнэй нээлгэхэдэ урда аймагай социалистическэ культурын байһан гоёор шэмэглэгдэһэн гүхеэрэгдэһэн байгаа. Уданшье үй физкультурнигүүд ба хараг над олоороо сугларжа захалаа Энэдэ Б-Куналеннхидай духовой оркестр наадажа, аймагай центые суурядтуулна.

Тиин, мүрысөөн волейбольно командануудай наадалгаар нээгдэһэн байна. Эгэл түрүүн военкомадай волейбольно команда Тарбагатайн сугларуулмал командатай эбдүүсэн тулалдаһанай һүүлдэ. Тарбагатайнхид военкомадайхидые 45:26 тоотойгоор шүүжэ, наадаяа дүүргэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр ябагаар урилдаан эхилжэ, эхэнэрэй урилдаанда 150 метртэ 1 минута 6 секунда соо гүйжэ, Кулакова гэгшэ түрүүлэн гараба. Мүн эрэшүүлэй урилдаанда нүхэр Материн 2700 метр та ые 2 минута 10 секунда соо гүйжэ түрүүлбэ.

Энээнтэй хамта аймагай социалистическэ культурын байшанда шатарай турнир үнгэргэгдөө. Турнирто хабаадалсаһан 12 хүнһөө нүхэр Расколенко илаба. Энэ нүхэр 12 хүнтэй наадаад баранииень шүүгээ.

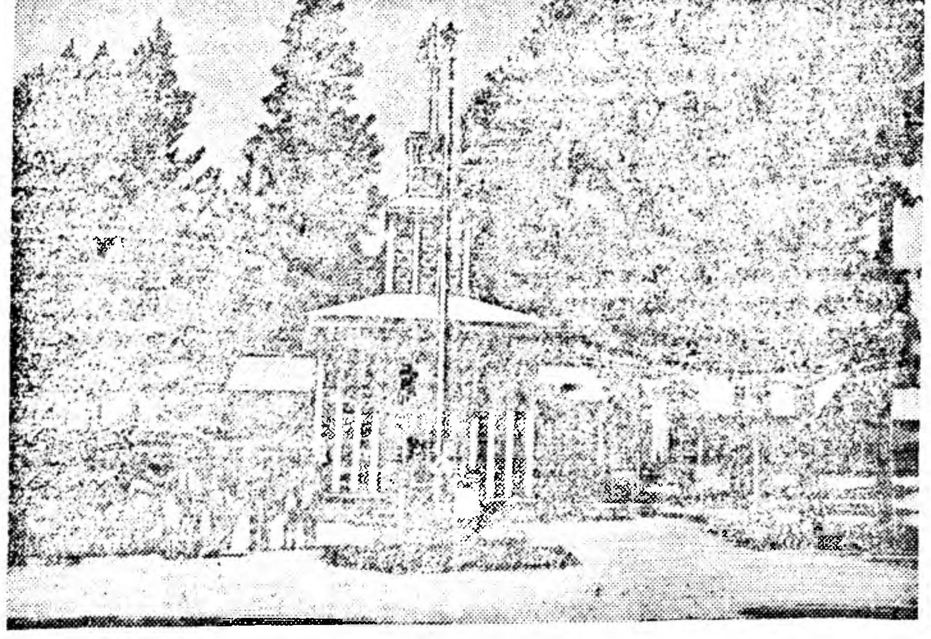
И. ТАЙНОВ.

Мэргэн буудагшадай мүрысөөн

Читада июлиин 6-һаа 12 болтор физкультурнигүүдэй бүхэсоюзна һайндэрлэлгэдэ зорюулагдаһан зональна буудалгын мүрысөөн үнгэргэгдэһэн байна. Энэ мүрысөөндэ осоавиахимай Улан-Удын центральна клубай буудалгын команда, Забайкальска-Амурскэ сэрэгэй округой буудалгын комаддатай ба Читын буудалгын командануудтай уулзаа. Манай республикын мэргэн буудагша Мендинов түрүүшын һуури эзэлжэ 500 түхэригэй шанда хүртэлээ. Мүн Читын областьһоо сержант Ринчин Будаев түрүү һуури эзэлээ.

Дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба

Байкало-Сэлэнгын гол мүрэнэй Улан-Удэ гэжэ пристаниин ашаа тээдэг бригаданудай хоорондохи мүрысөөндэ июниин дүнгүүдэй һоор нүхэр Василий Фроловой бригада түрүүлбэ. Энэ бригадын коллектив һарынгаа даалгабарие 133,1 процент дүүргэһэн байна. Иимэ амжалта түйлаһандаа түс бригадада пристаниин дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1946 ондо Саян туй деревниин оршон тойрондо бригадһан НКВД-гэй пионерскэ лагерь. Мүнөө тэндэ хэдэн олон пионернүүд амаржа байна.

В. Красавцевай фото.

Радиоузелнүүд баригдахань

Тарбагатайн аймагай центртэ 100 к.в.т хүсэтэй радиоузел баригдажа һаһар ашаглалгада оруулагдахань. Энээн шэнги радиоузелнүүд энэ жэлэй эсэс болтор Доодо-Ангарта, Баргажанда, Хоридо ба Торидо баригдажа дүүргэгдэхэ юм.

Шэнэ гэрнүүдые барина

Хоринн аймагай Ашангын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Базаржалов) энэ жэлэй түсэбэй һоор 6 байрын гэр бариха байгаа. Энээнии хэрэг дээрэнь бэелүүлын түлөө колхоз тусгаар барилгын бригада эмхидхэһэн байха юм. Мүн тус бригадань 3 гэр барижа дүүргээд байна. Энэ гол хүдэлмэреэ дүүргэхынгээ гадна, тэрэ бригадынхид колхозойнгоо центр культурна болбосон болгохын тула нилээд ехэ хүдэлмэри хээ.

Шатарай ехэ турнир эхилээ

Июлиин 13-ай үдэр Бурят—Монголой Министрнүүдэй Совет дэргэдэхи физкультура ба спортын комитедэй байшанда шатарай 14-хи республиканска ехэ турнир эхилбэ. Энэ турнирта республикын эрхим шатаршад, шатарай талаар мастер Мурзин, республикын чемпион Лепихин, городой чемпион Цыденов, Иркутск городой чемпион, уряалаар ерэһэн Токашвили ба бусад, хамта 15 хүн наадаха юм.

Энэ түсэөр удэр бүхэндэ үглөөнэй 9 часһаа 1 час болтор ба үдэшын 8 часһаа 12 час һуни болтор болоно.

Шэнэ кадрнуудые бэлэдхэнэ

Хүдалдаа наймаанай Бурят—Монголой министерствын дэргэдэхи худалдаанай ба кулинарна һургуули шэнэ кадрнуудые бэлэдхэ. Хэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Энэ жэлэй үнгэрэгшэ һарануудта түршада тус тус һургуули 11 мэргэжэлтэд ба хамтын хоолонгой газарта хүдэлмэрилхэ 42 хүнүүдые бэлэдхэн гаргаһан байна. һаһар тус һургуули эд бараа хүдалдаха продавецуудые—21 хүнүүдые һургажа гаргахань. Тэрэнэй удаа хилеэмэ, булка худалдаха хэрэгтэ 30 хүкүүдые һургахаар хараална.

Хилын саана

МНР-тэ арадай һайндэрлэлгэ боло

Улан-Батор, июлиин 15. (ТАСС). Июлиин 13-да СССР-эй Правительственнэ делегаци нүхэр Власов түрүүтэйгээр, маршал Чойбалсан болон МНР-тэ байгаа СССР-эй элшэн түлөөлэгшэ нүхэр Иванов болбол маршал Чойбалсанай нэрэмжэтэ Монголой гүрэнэй университедтэ ошожо үзэһэн байна. Делегаци болбол түс университедэй гоё һайхан зад, олон дабхар байшангые хаража үзэбэ. Университедэй лабораторидо мүнөө сагай бяалиг ехэ түхеэрэлгэ бии. Гэбэшье эгээн гайхамшаг һайн юумэнь гэхэдэ—тэндэхи научна кадрнууд болоно. Студентнүүдэй ахха түрүүшынхиез һүргуулияа дүүргэжэ гараһанайнь дашарамда университедэй хэдэн олон багшанар монгол гүрэнэй орденуудаар шагнагдаба. Энэ жэлдэ һургуулияа һайнаар дүүргэжэ гараһан залуу эрдэмтэд научна хүдэлмэрилэгшэдэй дунда нэмэжэ ороһон байна.

Монгол арад болбол хожомдонги байдалаа хурдан темпээр усадхажа, өөрынгөө культурые хүгжөөжэ байха юм. Ургажа ябаһан залуу кадрнуудай дунда бээ даанхай монгол гүрэнэй үндэһэ һуури тоһоһон Сүхэ-Баторай дурасхаалда бүтээгдэжэ, монголой революциин 25 жэлэй ойн һайндэртэ нээгдэһэн бата памятниигые зохёоһон скульптор Чойдок тухай анхаралаа хандуулмаар байна. Искусствын павильон соогуур ябажа хараһад болбол уран зураашан Идам-Сүрэнэй зурагуудые ургаа ехээр һонирхожо... Тэдэ зурагуудай дунда... торай портрет илгаржа... Павильониие үзэгшид... портрет, байгаалиин... һайхан ба ажаһуудалай... дые зохёохо талаар у... һан мастернууд, залуу... раашадай зурагуудые ү... һонирхон харана.

Монгол арадай револ... жэлэй ойдо гүрэнэй тэа... гоё һайхан концерт б... темэдэ зорюулагдаһан ба... шэжэгүүдые бэлэдхэһэн...

Элүүрые сахиха пава... больничча городогой ехэ... илангаяа анхарал л... Угаа ехэ кварталда томо... байшангууд баригданха... дэнэй дунда нэгэ бишо... үзэгдэнэ. Тэрэнэй дээрэ... гаршаг хадаа бүри 15 ж... да тээ Улан-Баторай бү... гын газар хадаа эгээ эн... хоно бага хаа байһан ... хэлэнэ. Тиин мүнөө ул... медицинскэ туһаламжа ... бүхэли городок байһан... хадаа монгол хүгжэлт... болбосоролой хүгжэлт... эли годоор харуулна. Мүн... вильонууд соо советска... рын түйлалтануудые ... ба монгол арад гэ... ород арадай болон СССР... арадуудай үдэр бүриин ... сэдьхэлэй туһаламжын ... ягаар эдэ амжалтануудые... һан юм гэжэ хэлэһэн ... дууд табигданхай.

Маршал Тито үгэ хэлэбэ

БЕЛГРАД, июлиин 14. (ТАСС). Үсэгэлдэр, Черногоридо эзэмдэгшэдтэ эсэргүү черногорецуудай восстаниин табанжэлэй ойн үдэртэй дашарамдуулан һайндэрлэлгэ болобо. Маршал Тито, Министрнүүд Ранкови, Джилас ба Югославиин бусад элирхэй ажал-ябуулагшад һайндэрлэлгэдэ хабаадалсаба. Маршал Титогой ябажа байгаа замдань, газар бүхэндэ, тэрэниие арадууд хүхюу омогоор угтабал.

Маршал Тито болбол Подгорицада болоһон олониитын митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ югославска арадай түйлаһан арадай сүлөөгэй баатарлиг тэмсэлэй хүндэ жэлнүүд тухай сугларагшадта һануулһан ба илангаяа сүлөө ба бээ даанги байдалай мандалда угаа ехэ хохиролые олоһон үсөөн тоото черногорско арадай габьяае тэмдэглэбэ.

Манай арадай хуулита эрхые мүнөө хэн буляалдааб, тэдэ болбол гааранһан дайсанда эсэргүү сүлөөгэ дуралһан бүхы хүн түрэлхитэнэй үнэншэ тэмсэл болоһон энэ угаа ехэ тэмсэлэй мүрыень хаража үзэхэ ёһотой гэжэ Тито хэлэбэ.

Мүнөө бусаагдажа аргагүй болоһон тэрэ зүйлнүүдые бидэндэ бусаагты гэжэ бидэ тэдэнһээ эрэхэгүйбди. Тэдэнэр хүнэй амиие бусаажа шадахагүй. Гэбэшье ниитын дайсанай үгы хэм... нүүдэй ямар нэгэнэй бидэ... териальнаар харюулхые ... эрэебди. Тиихын хажуугаар... тарһан илалтын һүүлээр ... гууд болбол өөрынгөө ... союзнигай хуулита эрхэ... тоолоногүй, харин манай ... дайсан байгшадые хайр... ямар нэгэн талаар һайшааһ... донод гэжэ Тито хэлэбэ.

Дайнай үе соо союз бол... хөөрөө өөрынгөө бата бэ... рулаа, харин амгалан ... үе соо байдалынь одоо ... хэ Тито зааба, Югослави... дайнай үе соо өөрынгөө с... бээ даанги ябадалай түлөө... һэн шанги хатуу шэрүүн ... най һүүлдэ өөрынгөө эрх... байгуулхын тула тэмсэхэ ... байна гэжэ Тито онсолон ... лэбэ.

Тито болбол республик... хые һэргээн бодхоолгодо ө... гөө хүсэые арбидхахые ... цуудые уряалаад, энэ хэрэг... вительство болбол үхэлтэ... ламжые үзүүлхэ гэжэ на... Югославиин һургаа СССР... шан сайд А.И. Лаврентье... тиньедэхи һайндэрлэлгэд... далсаба.

Михайлович болон тэрэнэй туһамаршад... приговор гаргагдаа

БЕЛГРАД, июлиин 15.(ТАСС). Белградска радиогой дамжуулһанай һоор Верховно сүүдэй сэрэгэй Трибуналай заседани дээрэ Михайлович болон тэрэнэй туһамаршадта приговор гаргагдаба гэнэ.

Буудагдан алагдахаар шиидхэгдэгшэдые нэрлэбэл: Драгомир, Михайлович, тэрэнэй командир ба политическэ сотрудник Младен Жуйович, урдын командирнууд Милош Глишич болон Радослав Радич, урдань Эмигрантска правительствонуудай член байһан Петр Живкович, урдань Недичын правительствын членууд байһан Драгомир Иванович, Велибор Ионич, Джуро Докич, Танасие Динич, Коста Мушицкий болон Бошко Павлович гэгшэд болоно. Шиидхэгдэгшэдэй эд зөөриинь хуулиар хуряагдажа абтаха юм.

Урдань Михайловичын „Центральна национальна комитедэй" түрүүлэгшэ байһан Стеван Молевич, мүн энэ комитедэй член байһан Живко Топалович, урдань четнигүүдэй командир байһан Славолюб Брашешевич, урдань эмигрантска правительствын премьер байһан Слободан Иванович, урдань эмигрантска правительствын сэрэгэй канцеляриин начальник байһан Живан Кнежевич, болон урдань Вашингтондо элшэн сайд байһан Константин Фотич ... 20 жэлдэ түрмэдэ хаагдан... бүхы зөөрөө хуряагдан аба... шиидхэгдэбэ.

Урдань эмигрантска прав... ствын премьер байһан Б... Лурич 16 жэлдэ түрмэдэ хх... ба 10 жэлэй турша соо ... данска эрхээ хаһагдахаар, ... эмигрантска правительстве... байһан Милан Гаврилови... жэлдэ; урдань ордоной М... байһан Радос Кнежевич—10 ... урдань эмигрантска ... тельствын министр байһан М... Нинчич—8 жэлдэ; урдань М... ловичын „центральна нацио... на комитедэй" член байһан Д... Вилович—7 жэлдэ; Коста Ку... ди 18 һарада түрмэдэ хаагда... шиидхэгдэбэ.

Заочноор сүүдлэгдэжэ шии... дэһэн дээрэ бүгэдөөрөө Юг... виин Федеративна Арадай ре... ликын албатанаар байһан эрхэ... хаһагда болоно.

Верховно сүүдэй пригово... хай гомодол барижа болох... байһан хадань, сүүд болбол с... славиин Арадай С купшины ... зидентһээ уршөөл хайра эрж... хай гуйлта барихын тулад... лиин 15-ай үдэшын 8-час түр... болзорые алагдахаар шиидх... шэдтэ олгоһон байха юм.

Харюусалгата редактор

Ц. Д. ДАМДИНЖАП

„Металлоширпотреб" заводой цехтэ

Завод соо орохотой сасуу шудхалаагай цех хайлуулжа байһан шэрэмэй дулеэр яларан харагдаг байна. Эндэ зунай аахма халуун үдэр халуун шэрэмэй охи дулэндэ дадаһан шэрэм хайлуулагшад ба шудхалаашад өөһэдынгөө дүршэлтэ ажалые ямаршье ядамаргүйгөөр үргэлжэлүүлнэ. Түрүүшынхеэ энэ цехтэ ороһон хүндэ удаан һууҗа шадахаар бэшэ шэнги байна.

Халуун эльһэн соогуур, өөһэдөөһэдынгөө хүдэлмэриин талмай дээрэ шудхалаагай дүршэлтэй элдэб зүйлэй детальнуудай формонуудые хаблан бэлэдхэнэ. Тэдэнэрэй дунда залуухан формовщица Екатерина Варфоломеева хажэ байһан ажал дээрээ тон ехэ ороладоостойгоор хүдэлмэрилнэ. Тэрэ үнэхөөрөөшье Катя басаган хадаа энэ орео дүршэлые сэрэг дайнай үедэ бодото хүдэлмэри дээрэ шудалжа, мүнөө цехынгээ ба заводой бүхы коллективай дунда эрхим стахановка гэжэ тоолоогдог болонхой.

Екатерина Варфоломеевагай хажуудэ тэрээнтэй үни сагһаа хойшо суг хүдэлмэрилжэ, шудхалаагай орео дүй дүршэлые һураһ в формовщица нүхэр Костяева хүдэлмэрилнэ. Эдэ хоёр басагадууд хоорондоо мүрысэн хүдэлмэрилжэ зуураа хоёр-хоёр ба гурба-гурбан нормонуудые дүүргэдэг болоо.

Заводой дэргэдэхи партийна организациин секретарь Петр Васильевич Белоусов гэгшэ мүнөө шудхалаагай цехтэ хүдэлмэрилдэг байна. Тэрэнэй шадабар дүршэл хадаа бүхы шудхалаашадай дунда алдаршанхай. Нүхэр Белоусов болбол үнгэрһэн хэдэн жэлэй турша соо нилээд олон залуу хүдэлмэришэдые шудхалаагай орёо дүршэлдэ һургаһан байха юм.

Заводой шудхалаагай цех болбол һара соогоо 17 мянган түхэригэй шэрэм шудхалжа гаргаха түсэбтэй байгаа һаа 22,8 товно шэрэм шудхалаа хэжэ, түсэбөө 134,1 процент дүүргэһэн байна.

Тус цех болбол һүүлэй үедэ хүдөө ажахын машинануудай частьнуудые элбэгээр үйлэдбэрилэн гаргана. Энэнэй урда тээ Жатка, комбайн, үбһэ сабшадаг машинын, трактор ба пилорамын частьнуудые манай республикэ соо бүтээн гаргаха ябадал бэрхэтэй дээрэ тоологдодог байһан юм. Тиин мүнөөдэр „Металлоширпотреб" заводой шудхалаагай цех иимэ частьнуудые бүтээхэеэ байһан бэшэ, мүн Серии механай комбинат, сэмбэлэн фабрика, мелькомбинат ба бусад томо-томо предприятинуудтай станок-түхеэрэлгэнүүдтэ хэрэглэгдэхэ шухала частьнуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг болобо.

Мүн тэрэшэлэн цехын дүршэлтэ хүдэлмэрилэгшэдэй оролдолгоор, ажалшан арадта шухала хэрэгтэй шэрэм сковороднинтюк, печенэй үүдэн, шэрэм плитэ гэхэ мэтые нилээн ехээр үйлэдбэрилэн гаргадаг байна. Тиин энэ заводой шудхалаагай цех болбол шудхалаада хэрэглэгдэхэ шэрэм ба бусад зүйлнүүдые томо томо заводуудай үйлэдбэриин үлдэсэ бадаргааһа суглуулжа болбосоруулдаг юм. Мүнөө үедэ пепельница, чернильнэ прибор, шэрэм амһартануд ба бусад элдэб жэжэ хэрэгсэлнүүдые үзэмжэтэй зохидоор үйлэдбэрилэн гаргаха хүдэлмэри эхилэгдээ. Түрүүшын турша болбол дэншье һайн результат харуулаагүй гэбэшье, һүүлэй үедэ энээниие саашадань һайса шудалһанай ашада иимэ зүйлнүүдые олоор үйлэдбэрилжэ арга-боломжо олгоһон байна.

„Металлоширпотреб" заводой коллектив болбол шадабаритай хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Тарашанов гэгшын үдаридалга доро ажалай амжалтатай һайжаруулһан, голодоһо гаргаха ябаалые усадхаһан ба ажалай бүтээсые нилээн ехээр дээшэлүүлээ.

Жэл хахадай саада тээ энэ завод болбол хэндэшье мэдэгдэхэгүй, һараһаа һарада ба кварталһаа кварталда түсэбөө оройдоо дүүргэдэггүй байһан юм. Тэрэ заводой хүтэлбэридэ нүхэр Тарашановай дэбжүүлэгдэһэнэй хойшо нилээн ехэ хүбилалта боло. Энээниие үнгэрһэн жэл хахад соохи баримтанууд тодорхойлно. „Металлоширпотреб" завод болбол һүүлэй үедэ гансахан лэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг бэшэ, харин энэтхэг ажаһуудалай социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын түлөө ерид шуудаар тэмсэжэ байна.

Заводой бүхы коллективай дунда агитационно - олигуулалжан хүдэлмэри һайнаар табигдана. Мүн тэрэшэлэн бүхы хүдэлмэришэдэй байра байдал һайжаруулаһан ба хүдэлмэриин бүхы эрхэ байдал зүбөөр эмхидхэгдэһэн байна.

Мүнөө заводой хүтэлбэрилэгшэд ба илангаяа шудхалаагай цехэй хүдэлмэрилэгшэд болбол гурбан дүүргэжэ шэрэм хайлуулха заводтой һайн ами идхэнэ. Энэнэй урда тээ тус завод болбол хоёр гурбан хоног соо нэгэ дахин шэрэм хайлуулгые үнгэргэдэг байһан юм. Хэрбээ, мүнөө үдэр бүри шэрэм хайлуулгые эмхидхэдэ байһан һаа продукци гаргалгаа хоер дахин ехэдхэжэ байна. Гэбэшье, энэ хүдэлмэридэ гансахан лэ шэрэм дутуутай байһан ябадал гол түлөб һаад ушаруулна. Шудхалаагай цех болбол квартал соо 50 тонно шэрэм хайлуулха түсэбтэй байгаа һаа, мүнөө үдэрэй байдалаар оройдоо 20 тонно шэрэм абаха болоһон байна.

Иимэ дээрэһээ нютагай ажаүйлдбэриин министерство болбол (министрынь нүхэр Гурьянов) тус заводто хэрэгтэй хэмжээгээрэнь шэрэмээр хангаха уялгатай. Мүнөө үедэ республикын хүдөө ажахы ба ажалшан арад болбол энэ заводто, илангаяа шудхалаагай цехтэ тон ехэ эрилтэ табижа байна. Хүдөө ажахын машинанууд мүн бусад тэргэ зэбсэгүүдтэ хэрэглэгдэхэ шэрэм ба түмэр частьнуудые „металлоширпотреб" завод болбол 2-дохи хахад жэл соо нилээд ехээр гаргаха байһаниинь лабтай. Энээн тухай тус заводой шудхалаагай цехын хэбшэн нүхэр Иван Юрьевич Губко иигэжэ мэдүүлнэ:

—Манай шудхалаагай цех болбол энэ жэл соо культурна түхэлтэй шэнэрайтай цех болохо ба тингэжэ зуураа, гаргадаг продукциингаа хэмжээе һараһаа һара бури дээшэлүүлхэ ба шанарыень һайжаруулха зорилготой. Бидэнэр, завод дээрэ үни саг хүдэлмэрилжэ байһан дүршэлтэй хадаа залуу хүдэлмэришэдые үйлэдбэриин шэнэ дүршэлнүүдтэ һургаха ёһотойбди.

1946 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэн „Металлоширпотреб" завод болбол саашанхи хүдэлмэри дээрэ һайн амжалтануудые түйлахын түлөө улам эршэтэйгээр тэмсэхэ ёһотой.

Н. ЗЕБАХ.
Ж. ЖАМБУЕВ.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни сельского хозяйства—3-23 (2 зв): культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов— 4-52 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

Н—00664. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж.